Prenumerationspris:

	Åbo	Åbo postkontor	Öfriga postkontor
helt år Fmk	12: —	15: 66	16: 28
¾ år „	9: 50	—: —	—: —
½ år „	6: 50	8: 41	8: 70
¼ år „	3: 50	—: —	—: —
månad „	1: 25	1: 57	1: 64

Hembärningsafgiften i Åbo 25 penni per månad.

Lösnummer à 10 penni.

Utdelningen sker på morgonen hvarje dag.

ÅBO TIDNING.

Redaktörer: *Gustaf Cygnæus, John Hedberg, Rafael Colliander* (red.sekret., träffas 12—1 f. m. och 5—7 e. m.), *Axel Sjöblom, John Söderholm.* — Redaktionsbyrå: Strandgatan 8, Telefon N:r 74.

Annonspris:

Annonser före texten beräknas med 35 penni per petitrad eller motsvarande utrymme och efter texten med 20 penni.
Dödsfallsannonser från 3 till 8 mark.
Annonser om födde, förlofvade och vigde 1:50
Ingen annons införes under 60 penni.
För svarsmottagning å annonser i annonskontoret erlägges utom annonspriset 20 penni.
För yrkesannons, alla dagar under året 25 mk per petitrad eller dess utrymme.

Prenumerations-, utdelnings- och annonskontor,
Ryska kyrkogatan Nr 14.
Telefon N:r 84.

№ 21 — **Fredagen den 23 Januari** — 1903

ÅBO TIDNING

1903

(21:sta årgången)

utgifves enligt samma plan och program som tillförene. Tidningens förutvarande redaktion kvarstår på sin plats.

ÅBO TIDNINGs pris förblir oförändradt.

ÅBO TIDNING får per **telefon och telegraf snabbaste meddelanden** om alt som händer så i **hem- som utlandet.**

I **ÅBO TIDNINGs** redaktion ingå herrar: *Gustaf Cygnæus, John Hedberg, Rafael Colliander, Axel Sjöblom* och *John Söderholm.*

Prenumerationspriset utgör:

	Hel årg.	¾ årg.	½ årg.	¼ årg.	1/12 årg.
I Åbo	12: —	9: 50	6: 50	3: 50	1: 25
I Åbo postkontor . .	15: 66	—: —	8: 41	—: —	1: 57
I öfriga postkontor. .	16: 28	—: —	8: 70	—: —	1: 64
I Ryssland	6 Rbl.	—: —	3 Rbl. 25 kop.	—: —	

I **utlandet,** korsbandsporto inberäknadt, 35 mark för helt år.

Hembärningsafgiften i Åbo utgör 25 penni för månad.

Prenumeration emottages i Åbo i tidningens tryckerikontor, Ryska kyrkogatan N:r 14.

Priset å lösnummer är 10 penni.

TERMOMETER-OBSERVATIONER.
Åbo, 23 januari kl. 2 om natten — 4

I domkyrkan hålles:

Finsk bibelförklaring om fredag kl 4 e. m. af pastor Kallio.

Skriftermålstal om lördag kl. 5 e m. på svenska och kl. 6 e. m. på finska af kyrkoh. von Pfaler.

Kristliga fören. af unga kvin or, Humlegårdsgatan 7 B.

I dag, fredag, kl. 7 e. m. bibelläsning och bönemöte. Text: Math. 11.

Metodistförsamlingens predikolokal, Kristinegatan 8.

I afton kl. 8 predikan af G. A. Gustafsson från Wasa.

Stadsmissionens söndagsskolelärare bedes sammanträda i dag kl. 7 e. m. i fruntimmersbibelföreningens läsesal.

Kurser.

Finlands Bank, den 5 dec.

		Försäljn.-kurs.	Inköps-kurs.
St Petersburg . .	a/v	267: 80	266: 66⅔
London	a/v	25, 36	25: 20
	3 m.	—: —	25: —
Paris	a/v	100: 90	100: —
	3 m.	—: —	99: 40
Antwerpen	a/v	100: 60	99: 80
	3 m.	—: —	99: 30
Berlin	a/v	124: —	123: 90
	3 m.	—: —	122: 30
Hamburg	a/v	124: —	123: 30
	3 m.	—: —	122: 30
Lübeck	a/v	124: —	123: 30
	3 m.	—: —	122: 30
Frankfurt a/M. . .	a/v	124: —	123: 30
	3 m.	—: —	122: 30
Amsterdam	a/v	209: 30	—: —
	3 m.	—: —	206: 50
Stockholm	a/v	139: 30	138: 50
Kristiania . . .	3 m.	139: 30	138: 40
Köpenhamn	a/v	139: 30	138: 40

Stockholm, den 16 jan.

London 1 £ — Kronor a/v 18: 21.
Hamburg 100 Rmk — Kr. a/v 89: —.
Paris 100 Frc — Kr. a/v 72: 45.
Amsterdam 100 Guld. — Kr. a/v 150: 15.

Officiella o. legala notiser.

Ledig tjänst: forstuppsyningsmanstjänsten inom Ounasjoki reyier inom 30 dagar efter 19 januari.

Dom afkunnas: i landthandl. I. Kronqvists kkrs tredje rättegångsdagen af vintertinget i Nilsiä.

Årsstämning: med aflidne öfversten A. S Ehrnrooths borgenärer första hälgfria måndag i febr. 1904 i Borgå.

Borgenärssammanträde: i sågegaren M. Bonns kkrs 27 febr. i Keuru; — i handlanden J. Tiurus kkrs 17 febr. i Kemi.

Anmälda resande.

Den 22 jan

Hôtel Phœnix: ingeniör Simons fr. P:burg, handl. Sjöberg och fru Sjöberg fr. T:fors, handlne Hillmann fr. Göteborg, Könneberg fr. Hamburg, Schlütter fr. Köpenhamn, Holzapfel fr. Brandenburg, Tieck och Cowalsky fr. Lübeck.

Järnvägshotellet: ingeniörerne Rundqvist fr. H:fors och Gestrin fr. Degerby, fil. mag. Takkula fr. Hvittis, godsegaren Wärri fr Pöytis, provisor Schärlund fr. T:fors.

Nykterhetsvärdshuset Saima: hrr Stenholm fr. Pusula och Belkin fr. P:burg, fröken Alfthan fr. H:fors, fru Bexell fr. Loimijoki.

Hôtel Lempi: hrr Sjöblad och Gustafsson fr. B:borg, Axelsson fr. H:fors, godsegarene Stenberg fr. Tammela, Rautala, Brusila och Mäkimattila fr. Alastaro, agronom Setälä och befallningsman Wirtanen fr. Lundo, fru Harpling fr. Nystad, landtbrukaren Raatikainen fr. Pöytis, ingeniör Stenroos och godsegaren Seppälä fr. Pungalaitic.

Förlofvade: Kylli Wahlroos och Oskari Eräuen, Ikalis.

Vigde: järnvägstjänstemannen John Blomqvist och sjuksköterskan Ilma Rundberg, i Wiborg d. 20 jan.; — folkskoleinspektorn, fil. lic. Adolf Kilpeläinen och fröken Alma Lundberg, i Sordavala d. 11 jan.; — agronomen Väinö Axelson och fröken Jenny Hallonblad, i H:fors d. 14 jan.; — vicehäradshöfdingen N. Pletschikoff och fröken Faina Trykin, i H:fors d. 21 jan.

Döde: sjökaptenen Wilhelm Alarik Strömberg i Tammerfors d. 20 jan., 53 år; — änkefru Sofia Wilhelmina Carlsson, f. Nyström, i H:fors d. 20 jan., 81 år; — kaptenskan Alma Lovisa Rydman, f. Fabrell, i H:fors d. 20 jan., 52 år.

Lifränteanstalten i Åbo.
Åriksgatan 13, onsdag och lördag kl 4—6

U. von Troil Affärsförmedlingsbyra, Åbo Nylandsg. N:o 8, tel. 104,

Uleåborgska hembageriet, Birgersgatan 12 B. Telef. 200. 64

Finska Tandläkares Munvatten o. Tandpulver till salu i Ivar Strandells, W. Westerlings, E. Ditzlers apotek o. E. Reims' Droghandel. Hufvudnederlag
A. B. Finska Dental Depoten, Helsingfors, Kasesngatan 25. 324

AB ÖL
Amalienborgs Aktiebolag.
Telefonnummer numera 836.

Lampor, **Glas** och **Porsliner** köpas bäst och billigast hos **Victor Rydman,** Slottsgatan 1.
23

Föreningen för välgörenhetens ordnande.
Byrå Handtverkaregatan 1 hålles öppen alla söckendagar från 11 f. m. till 2 e. m. utom måndagar.

Boktryckeri.
Åbo Tidnings tryckeri, Ryska kyrkogatan 14

Åbo Teater.

Fredagen den 23 jan. kl. ½8 e. m.
Abonnemang N:o 3.

Det stora ljuset.

Skådespel i 4 akter af Felix Philippi.

FINSKA ADVOKATBYRÅN, Åbo & Helsingfors,
inneh. v.h.ding **Kuno Alfthan.** — *Åbo, Slottsg. 8,* (½9—1, 4—7). 69

Å Åbo Teater

Lördagen den 24 januari
kl. ½8 e. m.
föranstaltar
Musikaliska Sällskapet
en
Musikalisk-Dramatisk Soirée

med benäget biträde af doktorinnan **Alina Kyrklund, Handelsgillets sångkvartett** samt **Svenska Inhemska Teatersällskapet**

Program se gårdagens tidning.

Biljetter säljas **fredagen den 23** ifrån kl. 10 f. m. **i Stenbergs bokhandel** samt soiréedagen i teaterns biljettkontor.

Prisen äro de vanliga. 406

Söndagen den 1 februari
gifves i härvarande
Solennitetssal
en
Vis- och Romans-afton
af
Fru Hilda Castegren.
Närmare framdeles. 404

Sammanträden
Damkören
fredag *icke* lördag **kl. 7** hos **Edgrens,** Köpmansgatan 7.
400

S. B. V.
sammanträda *fred. d 23 jan. kl. ½8 e. m.* 383

F. A. T. 1 s. d. 23 jan., 17 febr. o. 3 mars 28 r.
Bolagsstämma.
Aktionärerna i
Åbo Teaterhus Aktiebolag
kallas härmed till ordinarie bolagsstämma, som hålles i teaterns foyer **tisdagen den 10 instundande mars kl. 2 på dagen,** för handläggning af icke allenast de ärenden § 3 af bolagets stadgar omförmäler utan äfven besluta om godkännande af för bolaget utarbetade nya stadgar.
Åbo den 22 januari 1903.
396 ***Direktionen.***

Till salu.
En ny obegagnad **Bolinders**
Petroleummotor
10 eff. hästkrafter säljes billigt genom **Sandman & C:o,**
380(Hbl.3.10) Tammerfors. Tel. 800.

Ordres å PIPLERA
upptages för Herrar F. BRIX & C:o, Amsterdam, genom
299 *H. van Backhoven, Åbo.*

Visitkort
100 stycken
från 2 mark till högre pris
Abo Tidnings Tryckeri.

Elektriskt maskineri.

På grund af systemförändring försäljes från Helsingborgs stads Elektricitetsvärk:

3 st. Compoundångmaskiner om hvardera 50 eff. hkr. vid 8—9 atm. tryck med dertill direkt kopplade dynamomaskiner om 110 125 volt jemte shuntregulatorer.

1 st. ångturbindynamo om 100 eff. hkr 110 - 125 volt med shuntregulator och svarfiinrättning för kollektorn.

2 st. Vattenrörångpannor hvardera om 78 m² eldyta. Arbetstryck 9 atm. Fabrikat Babcock och Wilcox, Glasgow.

1 st. Vattenrörångpanna om 150 m² af Babcock och Wilcox fabrikat.

1 st. ytkondensor med pumpar.

2 st. matarepumpar, system Worthington.

Diverse elektriska instrument och apparater såsom: Ampérmetare, Voltmetare, Strömbrytare etc.

Ångmaskiner med dynamos, turbindynamo och pannor hafva under år 1901 undergått omfattande reparation, hvarefter de ej varit nämnvärdt använda.

Skriftliga anbud å hela eller delar af detta maskineri torde inom utgången af denna månad ställas till Helsingborgs Stads Drätselkammare.

Maskinerna visas efter anmälan å Elektricitetsvärkets kontor kl. 12—½2, der äfven närmare upplysningar kunna erhållas. 317 (F.T.A.17078)

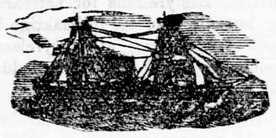

Ångbåtslägenheter.

Till Hamburg direkt
afgår ångaren
HUDIKSVALL
omkring den 25 januari medtagande last. Närmare meddelar
182 **Joh. Gust. Wikeström.**

Ångf. RURIK
afgår från Åbo till **Lübeck lördagen den 24 januari kl. 11 på kvällen,** medtagande last och passagerare.
381 **Å. A. B. Bores Expedition.**

Vinterkommunikation
från Hangö till Stockholm
med ångarene
OIHONNA
kapten *V. Norring,*
WELLAMO,
kapten *A. Lindfors,*
tisdagar och **lördagar efter extra tågets ankomst från Hyvinkää.**

Afresa från Åbo samma dagar kl. 4,35 e. m. via Karis eller 2,25 e. m. via Hyvinkää. Ankomst till Stockholm **följande dagar kl. 4 e. m. Retur från Stockholm tisdagar och lördagar kl. 6 e. m.**

Biljettpris: I kl. Fmk 20: —; II kl. Fmk 15: —; III kl. Fmk 10: —. Tur och retur 25 % rabatt. Järnvägsbiljett via Karis ändast **Fmk 8: 20.**

Soupé serveras ombord efter tågets ankomst. Biljetter säljas hos **Joh. Gust. Wikeström, Åbo,** Karl Boström, Hangö och undertecknade

Finska Ångfartygs aktiebolaget,
3760 Helsingfors.

Till Hull
via Hangö och Köpenhamn
afgår ång.
URANIA
fredagen den 30 januari medtagande passagerare och last.
397 **Joh. Gust. Wikeström.**

Åbo, den 23 jan. 1903.

Från bokvärlden.

Mannens klädedräkt. *Minnen och bilder från Sverige, Frankrike o. England* af *Sam Arsenius.* Stockholm. Wahlström et Widstrand. 1902. 398 sid. Pris 7 kr. 30 öre.

Ett alster af den gångna julmarknaden ligger framför mig, en diger bok, prydd med ett större antal präktiga afbildningar af porträtt, utförda af gårgna tiders förnämsta målare. Efter att gång på gång hafva tittat i den egendomliga boken och jämfört dess afbildningar med den mindre lättbegripliga titeln, har jag slutligen förmått mig att — med en viss ansträngning — genomgå boken i dess helhet. Ansträngningen har ej berott däraf, att innehållet varit svårfattligt, utan därpå, att det varit sammansatt af så oändligt olikartade beståndsdelar, att inbördes sammanhanget mellan bokens kapitel ej varit lätt att utreda.

Af diverse antydningar drager jag slutsatsen, att bokens författare är kavallerist. Att han året förut utgifvit ett stor arbete, som handlat „om hästar m. m." och att detta „emottagits med bifall af den svenska prässen", läser man på omslaget. Hans högt uppdrifna sportintresse framgår flerstädes i boken, likasom af hans vana att tillämpa hästtermer om personer. Vidare vågar jag af själfva hans tillnamn, som bäres af flere svenska målare, likasom af hans egna sätt att berätta, härleda mig till hans eget mindre hvardagliga intresse för konst, bevisadt genom hans sinne för konstmuseer och utställningar samt för värkligen värdefulla taflor. Härmed står i nära samband hans lust att skärskåda det intryck, han erhåller af personer och af deras dräkt, ur en rent estetisk synpunkt. Hans sätt att berätta röjer vidare hans själfständighet och originalitet i många afseenden, men också hans själfbelåtenhet. Han är tydligen van att tagas som en auktoritet, och därur härleder sig hans mångordighet och oförmåga att koncentrera sina utläggningar. Han är, hvilket ej förlänar hans berättarekonst det inre fina behaget, en affekterad storpratare, hemma på många olikartade områden, men oförmögen att i en bok hålla sig till *en* sak, den, om hvilken titeln talar. Hvad jag här yttrat om författaren, stöder sig endast på slutsatser, dem jag dragit ur hans bok, men jag betviflar ej, att mina omdömen i hufvudsak skola befinnas riktiga. Man kan läsa boken, och man kan ur den hämta mångahanda upplysningar, men nog leder den i de flesta fall uppmärksamheten tillbaka till författaren, om hvilken man ur den erhåller ännu flere notiser, än jag ofvanför meddelat. Man får t. ex. veta, hvar han låter göra sina kläder, nämligen hos C. M. Brander & C:o i London, som han i tolf år haft såsom furnissör och som han ej nog kan berömma. Man får i förbifarten veta, hvar åtskilliga andra namngifna personer taga sina kläder, men det äro dock ingalunda sådana bagatelluppgifter, som utgöra hufvudinnehållet i boken. Hr Arsenius ser i dräkttillvärkarne eller klädesmakarne, såsom han behagar kalla skräddarne, stadda på höjden af sin utveckling, värkliga konstutöfvare, hvilkas uppmärksamhet bör vara riktad på en hel mängd af naturens och konstens lagar. „Jag hyllar", säger han i sitt företal, „med hänsyn till klädedräktsfrågan, de mest republikanska eller frisinnade åsikter, och jag har i det följande velat påvisa klädedräktens samband med konsten, dess insats i landskapet, dess psykologiska sidor, d. v. s. dess invärkan på känslolifvet, velat framkalla det personliga i dräkten, och med skärpa anfallit just detta enahanda opersonliga, ledsamt intetsägande, trångsinta, kälkborgerliga, träaktiga, som gapar till mötes från Ystad ända til den gräns, ofvan hvilken lapparne bo" (= som möter oss i hela Sverige). Att han med sålunda uttalade åsikter ej prisar de dräkter, som man vanligen ser i Sverige, är en naturlig sak.

Det blir ej ens med denna upplysande inledning så lätt att redogöra för, hvad hans bok innehåller. Man finner i den mångt och mykket, däraf åtskilligt som man ej af titeln hade väntat sig. Så t. ex. under rubriken Paris, ett af bokens längsta (sid. 288—348) kapitel, inrymmande en målande och liffull skildring af den brokiga värld, som lefver och rör sig på världsstadens gator, och erinrande om en sakkunnig, men själfsvåldig kåsör, som icke alltid hunnit egna sitt utkast den sista retoucheringen och stryka en del upprepningar och mindre väl valda uttryck. Här springer t. ex förf. från ett lofprisande omnämnande af den franska järnvägsbetjäningen till en del anekdoter, ur hvilka framgår, att den tyska järnvägspersonalen ej åtnjuter hans sympatier. Hvad detta har att skaffa med rubriken „Paris" eller ens med „Mannens klädedräkt" är och förblir — en hemlighet. Å andra sidan kan man ur samma kapitel hämta mycket upplysande uppgifter t. ex. i fråga om kostymeringen af personerna i ett dramatiskt stykke, hvars handling försiggår i Paris. Huru fjärran från den egentliga frågan författarens funderingar emellanåt föra honom, kan man sluta af t. ex. följande reflexion i kapitlet „Idrotten och konsten": „Djurskyddsföreningarna" säger han, „skulle värka mera till förbättrandet af ridhästarnes ställning genom att arbeta för en förbättrad ridlyxproduktion, än genom att söka få spö och sporrar förbjudna".

De i boken talrikt förekommande afbildningarna af förnämligare konstvärk afse att lämna upplysningar om de lärdomar, konsten i olika tider kan lämna angående dräkternas form och utseende. I ett kapitel „Klädedräkten och konsthistorien" får man en historisk öfversikt af klädedräkternas utveckling eller kanske rättare försämring ur estetisk synpunkt. Författarens redogörelser för utställningar i Paris, i London och i Stockholm lämna många vinkar i samma syfte. I hans utläggning af „allmänna konstutställningen i Stockholm 1897" inlåter han sig bl. a. i en kritik af våra finska målare, betraktade såsom porträttörer bl. a. ur dräktens synpunkt. Järnefelt får i fråga om det porträtt af J. Th. (i st. f. Ph.) Palmén ett erkännande därför, att han ådagalagt, att det icke är frackkostymens sammansättning af svart och hvitt, som gör den omöjlig till goda portätt af äldre personer.

I allmänhet håller hr Arsenius på en större frihet än den konventionella i fråga om valet af kostymer, på det ej blott berättigade, utan också önskvärda i användandet af olika färger i dräkterna och större ledighet, elegans och omväxling i snittet. Han talar i två kapitel om „blusar", som han varmt försvarar. Hans åsikter om „byxorna" äro i viss mån reformatoriska. Han prisar pariserarbetarens effektfulla vida byxor i de mest växlande färger, utförda i velvet d. v. s. ett slags sammet. Ja, han egnar en särskild afdelning åt lofprisande af de norska jägarnes vida byxor, hvilka enligt hans förmenande just under den tid de för icke så länge sedan voro förlagda i Stockholm, åt dem förlänade ett visst romantiskt anseende åtminstone i Stockholmsjungfrurnas ögon. Såsom prof på hans förkärlek för färger, kan man anföra hans förslag t. ex. till valet af tyg för vinteröfverrockar, som han tänker sig burna af promenerande på den faschionabla Strandvägen i Stockholm. Han talar om en ljusblå öfverrock med mörkblå eller violett sammetskrage, en grågrön färg på klädet med en sammetskrage, som skiftar i grönt, en ljusgrå rock med violet eller mörkgrön krage, en i svart kläde med grå krage, en rock af halmgult kläde med mörkbrun krage, i ljust violet med grön krage o. s. v. Färgnyanserna i öfverrocken vill han ytterligare öka genom färgade knappar. Han betonar särskildt, huru dessa färger i vinterlandskapets „långa hvila" skulle ersätta „den öfversnögade terrängens undanhållna färger". Vidare beklagar han, den mindre lämpliga användningen af dyrbara skinn för klädesplagg. „De vilda djuren själfva, som hafva olika delar af sin kropp bekläddda i olika, men smakfullt motsatta färger, gifva de mest påtagliga anvisningar." Åt den röda färgens stora betydelse isynnerhet för landskapet egnar förf. en särskild uppmärksamhet, i kapitlen „Den röda färgen", „rödt mot hafvet", „rödt i staden", „rödt i jorden" (Burgund med dess egendomliga terräng) „rödt i Holland" och „röda tegeltak". Alla dessa kapitel innehålla dock föga om klädedräkterna, om icke i reflexioner, att i Danmark de dunkelgröna bokskogarna motivera det röda uti uniformerna, i livréerna hos postens och järnvägens betjänte, samt det hvita och röda i Dannebrogsdukarna.

Om symaskinens inlägg i dräkttillvärkningen yttrar sig författaren synnerligen ofördelaktigt. „Symaskinen har" säger han „helt och hållet trampat bort konsten i klädedrägts-förfärdigandet. Dess bekväma surr uppfostra maskinskötare, i stället för att det förut funnits skickliga sömmare."

De ideella förändringar eller låt om oss säga, förbättringar i den nu brukliga klädedräkten, för hvilka hr Arsenius uppträder såsom en förkämpe, stå i direkt samband med Morris och Cranes valspråk „konst för alla, konst i alt", och nutidens däraf påvärkade sträfvanden. I allmänhet måste man ge honom rätt. Detta hindrar ej, att man understundom måste finna, att han i sina reformsträfvanden och sin beundran går ett, ja flere steg för långt, så t. ex. i sin förtjusning för den vanskapligt storartade hatt, med hvilken van Dyck utrustat sin Amolfini på en berömd tafla i Londons nationalgalleri. Skulle denna hatt hafva blifvit vederbörligen beaktad, skulle enligt hr Arsenius' tro vår tids konstnärer säkerligen alltid föredraga att på porträtt framställa prydda med hatt åtminstone de personer, på hvilka bristen på hår beröfvat hufvudet en slags infattning.

Herr Sam Arsenius' bok förtjänar, om ock den ej står höjd öfver alla anmärkningar, ett samvetsgrant beaktande, ej blott i fråga om „klädedräkten", utan ock såsom en upplysande kulturskildring.

G. C.

Åbo stad och län.

— **Stiftsnyheter.** *Prof* anställas af de på förslag uppförda till kapellanstjänsten i Maxmo och Nykarleby den 15 och 22 februari samt den 1 mars, till kapellanstjänsterna i Mouhijärvi och Kankaanpää den 22 februari, 1 och 8 mars äfvensom till kyrkoherdetjänsten i Kankaanpää den 19 och 26 april samt den 3 maj. Valförrättare i Maxmo är kapellanen i Wörå J. L. Roos, i Nykarleby kapellanen i Pedersö Y. J. A. Ask, i Mouhijärvi kapellanen i Suodenniemi K. A. Palmroth och i Kankaanpää kapellanen i Jämijärvi W. Järvinen för kapellansvalet samt kapellanen i Kiikka D. O. Brander för kyrkoherdevalet.

Lediganslagna äro kapellanstjänsten i Ikalis och nyinrättade kapellanstjänsten i Malax inom 60 dagar från den 22 januari.

— **Lotsvärket.** Tjänstförrättande lotsuppsyningsmännen i Viborgs, Åbo och Uleåborgs lotsfördelningar, sjökaptenerne G. Ferd. Ljungberg, Ossian Krook och Nils Gust. Juselius hafva å lotsöfverstyrelsen undergått examen för att kunna blifva antagna å ordinarie stat samt utnämts till ordinarie lotsuppsyningsmän i ofvan uppräknade lotsfördelningar.

Till underrättelse för sjöfarande meddelas, att Nystads (Enskärs) fyr släktes den 18 innevarande januari.

— **Rösträttsfrågan i Nystad.** Ett allmänt möte för behandling af rösträttsfrågan hölls i söndags i Nystad i därvarande arbetareförenings lokal. Sedan folkskolläraren K. E. Wigelius redogjort för frågan, uppstod en

M. Laaksonens möbelaffär,
Ryska kyrkogatan 30, 109
rekommenderar sitt rikhaltiga och välsorterade lager af möbel, möbeltyger, järnsängar och madrasser.

liflig diskussion om, huru lågt röstskalan borde begränsas, hvarvid de flesta talare uttalade sig för dess begränsande till två röster. Åt en särskild komité öfverlämnades att till magistraten inlämna en anhållan om utlysande af rådhusstämma i frågan.

(Uud. S.)

— **S. B. V.** sammanträda i dag kl. 1/2 8 e. m. i klubblokalen.

— **Den 23 januari** fylla prof. *E. J. W. Bonsdorff* 61 år och doktor *Al. Wilh. Fabritius* 57 år.

Berättelse

öfver bestyrelsens för Åbo stads historiska museum värksamhet under år 1902.

Inom bestyrelsen har under år 1902 såsom ordförande och kassör fungerat kommerserådet *Fredric v. Rettig* och såsom sekreterare lektor *Gustaf Cygnæus*. Öfriga medlemmar hafva varit provincialläkaren d:r *L. W. Fagerlund*, arkitekten grefve *Carl Armfelt*, samt sedan länearkitekten Helge Rancken den 7 januari afsagt sig uppdraget, med. d:r *Carl von Heideken*, som i hans ställe blifvit af stadsfullmäktige utsedd den 16 januari. Såsom museets ombudsman i Helsingfors har värkat fil. mag. *Tor Carpelan*.

Såsom intendent har fortfarande tjänstgjort fil. mag. Walter v. Konow, som dock enligt bestyrelsens beslut af den 3 oktober 1901 för sjuklighet åtnjutit tjänstledighet från årets början intill den 1 maj 1902, hvilken efter den 24 april 1902 förnyad anhållan utsträktes till maj månads utgång. Under hela tiden har hans tjänst omhänderhafts af grefve Carl Armfelt. Sedan magister v. Konow åter i juni vidtagit utöfningen af sina tjänsteåligganden, har han den 23 september 1902 fortsättningsvis utnämts till intendent vid museet för åren 1903—1905. Mot slutet af år 1902 har han, sedan den af honom år 1900 utarbetade „Vägledare genom Åbo stads historiska museum“ blifvit slutsåld, ombesörjt utgifvandet af en omarbetad och i fråga om nytillkomna föremål tillökad upplaga af „Vägvisaren“ på landets båda språk, hvilken till ett pris af 50 penni för exemplar försålts i museet. Med „Vägvisaren“ följer en plan, upprättad efter de sensste förhållandena, öfver Åbo stads historiska museum.

Den begränsade lokal, öfver hvilken museibestyrelsen disponerar, har under året på sätt och vis blifvit utvidgad, i det genom skrifvelse från ecklesiastikexpeditionen i kejserliga senaten den 4 februari 1902 tillåtelse medgifvits att under iakttagande af vissa vilkor för museet använda 21 för fångvårdsändamål fortfarande afsedda rum i norra flygeln af nya slottet. Af dessa rum, de flesta små och mörka hafva n:r 30 och 31 (se „Vägvisaren“) blifvit direkt förenade med museet, samt n:r 32—35 blifvit disponerade för inrymmandet af Finska hushållningssällskapets i bestyrelsens vård deponerade modellmuseum. Tillika hafva under året fyra tidigare icke använda rum i östra flygeln af nya slottet (n:r 36—39) blifvit inredda till förvarandet af det „Finska militärens museum“, som bestyrelsen på grund af de i slutet af år 1901 och i början af 1902 henne tillhandakomna gåfvor och depositioner af de numera upplösta finska truppernas officerare beslutit anordna. Jämväl har såsom n:r 40 (i Vägvisaren) med museet förenats rummet i högsta våningen af sexkantiga tornet i södra flygeln, hvarest inrymts bl. a. „friherre Fridolf Linders af Svartå samling af stenredskap“, hvilken år 1898 öfverförts till museet, ett antal vid Korois uppgräfda större jordfynd m. m. För öfrigt har ett antal omställningar i museet vidtagits och bl. a. enligt bestyrelsens beslut ett skrank till skydd för Haute-Liss tapeterna i rummet n:r XXI blifvit uppställdt.

Den redan år 1901 till bestyrelsens disposition öfverlämnade s. k. slottsträgården har under år 1902 under ledning af stadsträgårdsmästaren M. Hammarberg blifvit ordnad och planterad, hvarjämte till bestyrelsen öfverlämnade äldre byggnader blifvit i den uppställda.

Samlingarna, hvilka under året varit brandförsäkrade till 135,000 mark, hafva tillvuxit genom gåfvor och inköp samt specielt biblioteket genom utbyte af skrifter med 27 in- och utländska lärda sällskap, af dem 5 i Finland, 7 i Sverige, 6 i Norge, 6 i Danmark, 1 i Östersjöprovinserna, 1 i Kanada och 1 i Ungarn.

Bland gåfvor till samlingarna förtjäna särskildt nämnas utom de i föregående årsberättelse nämda föräringar af officerare vid den upplösta finska militären ytterligare sådana, öfverlämnade af *officerare vid Kuopio, S:t Michels* och *Uleåborgs skarpskyttebataljoner*, och vid *dragonregementet i Willmanstrand;* af kommerserådet *Fredric v. Rettig:* porträtt af Torsten Stålhandske i olja, kopia efter original på Carlberg, 12 fotografiska grupper af de upplösta finska skarpskyttebataljonernas officerare och civila tjänstemän samt löfte om en mannekin, som genom bildhuggaren Emil Wikström skulle utföras för „finska militärens museum“; af kammarjunkaren *Hj. Linder:* tvänne vaser af koppar i empirestil; af fröknarna *Betty och Elise Elfving:* ett större antal klädesplagg och andra textila föremål från 1700-talet och början et 1800-talet; af professorskan *Elise Arrhenius*: en lektorsuniform samt ljusröd sidenklädning i empire m. m.; af bokhandlaren *H. Edgren:* ett antal porträtt; af guvernören, general *v. Kræmer:* ett soldatgevär; af fru *Ella Westerholm*: en sidenschal från 1700-talet. Inlösta till samlingarna hafva blifvit bl. a. en harpa af Erard i London från år 1800, ett stenkrus med årtalet 1597, några kinesiska porslinstallrikar, en gammal stengryta, funnen i jorden på Isomoisio gård i S:t Marie samt en rya från 1700-talet från Bjärnå.

Samlingarna hafva, de deponerade föremålen oberäknade, förökats med 130 katalogiserade föremål och uppgå, utom biblioteket, mynt och medaljsamlingen, till 7,361 föremål. Under närmast föregående år utgjorde tillväxten 307 nummer, år 1900 335 nummer, år 1899 383 nummer o. s. v.

På grund af skrifvelse från komitén för uppförandet af konstmuseet i Åbo, som anhållit, att den af bildhuggaren Walter Runeberg till Åbo stad förärade afgjutning af „Pax“ vid Alexanderstoden, som för det närvarande förvaras i Åbo stads historiska museum, finge till konstmuseet öfverflyttas, har museibestyrelsens utlåtande blifvit af stadsfullmäktige infordradt, och har detta med tillstyrkande at konstmuseets förslag afgifvits, hvarefter detta af stadsfullmäktige blifvit godkändt.

I fråga om de redan 1898 påbörjade gräfningarna vid Korois, har bestyrelsen, sedan professor J. R. Aspelin på hennes begäran insändt en redogörelse för de intill utgången af år 1901 på platsen vunna resultaten, ingått till stadsfullmäktige med en till denna skrifvelse hänvisande anhållan om ett anslag af 1,500 mark för fortsättandet och slutförandet af gräfningarna på samma plats, för hvilket fall bestyrelsens ordförande för samma ändamål till dess disposition stält 500 mark. Sedan stadsfullmäktige beviljat anslaget, har bestyrelsen hos arkeologiska kommissionen anmält om fölhållandet och tillika anhållit, att kommissionen för öfvervakandet och slutförandet under sommaren ville utse lämplig person. Sedan magister Joh. Rinne, som äfven under föregående år ledt arbetet, för 1902 blifvit utsedd, hafva gräfningarna från juni månad in i september pågått och då afslutats, hvarefter bestyrelsen på grund af de vunna resultaten ingått till arkeologiska kommissionen med anhållan att genom dess åtgärd platsen för framtiden såsom ett för Åbo stads förhistoria värdetulit minnesmärke måtte expropriera. Definitiv åtgärd i frågan beror numera af senatens beslut.

Arkeologiska kommissionen har under året återupptagit sin tidigare gjorda förfrågan, huruvida ej museibestyrelsen ville äfven åtaga sig öfvervakandet af gräfningar på historiska platser i Åbo, men tilsvidare har, hufvudsakligen på grund af bestyrelsens brist på sakkunnige medlemmar och på medel att bestrida de för öfvervakningen nödiga kostnaderna, ej öfverensskommelse i frågan kunnat träffas.

Museet har under året hållits öppet alla sön- och hälgdagar (utom första dag jul, påsk och pingst samt långfredagen) kl. 12—3 mot en inträdesafgift af 25 penni samt för öfrigt ständigt varit tillgängligt mot en afgift af 50 penni, hvarjämte i vissa fall tillträde beviljats afgiftsfritt eller med nedsättning. Under åtet har betalats 50 penni af 2,700 personer, 25 penni af 6,600 och 10 penni af 207 personer samt afgiftsfritt besök gjort af 1,013 skolelever, hvarjämte museet gratis varit tillgängligt för deltagare i gymnasistmötet i Åbo den 18 och 19 juni samt för medlemmar i naturforskaremötet i Helsingfors i början af juli. Hela antalet besökande under år 1902 har utgjorts af 10,620 personer mot 10,053 under år 1901 samt 8,876 under år 1900.

Under året har bestyrelsen emottagit en inbjudning att deltaga i en internationell historisk kongress i Rom.

Vid utgången af 1902 utvisade museets räkenskaper, hvilka inlämnats till drätselkammaren, en brist af 1,904 mk 60 penni, hvilken summa förskotterats af kassören. Vid utgången af år 1901 utgjorde denna skuld 2,143 mk 39 penni.

Under år 1902 har at „Bidrag till belysandet af Åbo stads historia“ utdelats sjätte häftet af andra serien, professor Carl v. Bonsdorffs nästsista häfte af „Åbo stads historia på 1700 talet“, hvilket redan i slutet af föregående år från trycket utkommit. Under arbete befinner sig för närvarande ett häfte af „Utdrag ur Åbo stads dombok“; som kommer att utgifvas af mag. Hästesko. Närmast därefter torde prof. v. Bonsdorffs sluthäfte utgifvas.

Stadsfullmäktiges sammanträde den 22 jan. 1903.

Vid stadsfullmäktiges sammanträde i går förekommo till behandling följande ärenden:

Stadsfullmäktiges värksamhet 1902. Sekreterarens statistiska redogörelse för stadsfullmäktiges värksamhet under sistlidet år föredrogs och föranledde icke till någon åtgärd. Ett utdrag af berättelsen skall med det snaraste införas i detta blad.

Förhöjdt statsanslag. Magistatens remiss med utskrift af ecklesiastikexpeditionens i senaten skrifvelse, innehållande att statsbidraget till underhåll af Åbo stads folkskolor höjts från 76,200 till 82,400 mk föranledde till ingen åtgärd.

Anmälningar om ordförandeval. Inkvarteringskomiténs och brandkommissionens anmälningar om värkställda val af ordförande och viceordförande för innevarande år delgåfvos fullmäktige i afseende å kännedom.

Det ifrågasatta råttkriget. Efter en kortare diskussion beslöto fullmäktige i enlighet med hr Hartmans förslag öfverlämna åt allmänna beredningsutskottet att vid uppgörande af förslag till fördelning af utminuteringsbolaget vinstmedel för sistlidet år taga i öfvervägande frågan, huruvida i öfverensstämmelse med drätselkammarens förslag kunde beviljas ett anslag af 1,500 mk, för utgifvande af premier för inom staden dödade råttor. Såsom kändt hade motion om anslag för ändamålet under sistlidet år väkts af hr Eskola, och hade hälsovårdsnämden i affordradt yttrande jämväl tillstyrkt förslaget.

Hr *Alenius*, understödd af hrr Rangell, v. Heideken och v. Essen, föreslog under den förutgångna diskussionen, att motionen icke måtte föranleda till någon åtgärd, enär af hälsovårdsnämdens utlåtande framgått, att åtgärden icke vore af sanitära skäl med nödvändighet påkallad och enär utminuteringsbolagets vinstmedel betydligt nedgått och många andra allmännyttiga ändamål vore i högre grad i behof af anslag ur ifrågavarande vinstmedel.

Hr *Ingman* återhämtade sitt vid frågans tidigare behandling väkta förslag, om att skatt för hundar, som idkade råttjakt, måste i staden afskaffas, hvaremot hr *Almqvist* anmärkte att hundskatt i stad uppbäres i enlighet med en af regent och ständer antagen lag, hvarför hr Ingsmans förslag skulle nödvändiggöra denna lags ändring vid landtdag.

Grefve Creutz' fond för Wårdbärgets förskönande. I enlighet med drätselkammarens förslag beslöto stfm såsom en skild fond förvalta och på af kammaren antydt sätt i framtiden disponera den till drätselvärket af hofrättsassessorn F. Lundenius och handlanden A. Ramstadius inlevererade fond, som i tiden af grefve C. M. Creutz öfverlämnats åt planteringskomitén, för att användas till Vårdbärgets förskönande.

De kommunala annonserna. Drätselkammarens förslag i anledning af Åbo arbetareförenings anhållan om att stadens arbetarebefolkning gällande kommunala kungörelser måtte införas i tidningen „Länsisuomen Työmies“ föranledde en liflig diskussion, under hvilken samtliga talare motsatte sig kammarens förslag därom, att kommunala annonserna framdeles skulle införas i endast en svensk och en finsk tidning. Endast hr *Almqvist* framhöll, att stadsfullmäktige för några år sedan med anledning af en skarp anmäkning af stadens revisorer anmodat drätselkammaren att inskränka konstnaderna för annonsering, och att det nu framstälda förslaget blifvit väkt i konformitet med sagda anmodan. Ifall stfm ansåge, att stadens finanser sedan ifrågavarande tid i betydligare grad förbättrats, hade drätselkammaren för sin del icke något emot, att annonseringen skedde i huru vidsträkt skala som hälst.

Af öfriga tal. förordade hr *v. Heideken*, att annonseringen skulle ske äfven i L. T., men för att kostnaderna för annonseringen härigenom icke skulle ökas, förordade tal. att tidningen „Uusi Aura“ uti ifrågavarande afseende skulle utbytas mot „L. T.“

Hr *Eskola* ville icke understöda hr v. Heidekens förslag, då U. A. enligt egen uppgift hade den största upplagan af på orten utkommande tidningar, men förordade dock, att annonserna skulle införas jämväl i L. T.

Hr *Spoof* ansåg, att genom ändamålsenliga förkortningar af annonserna kostnaderna för dessa kunde ytterligare nedbringas, så att annonsering kunde ske i flere tidningar än hittils, såsnart dessa hade tillvunnit sig en så stor läsarekrets, att drätselkammaren ansåge skäl därtill förekomma.

Äfven hr *Lundenius* ansåg det icke lämpligt att stfm skulle precisera de tidningar, i hvilka annonsering borde ske, utan borde valet öfverlämnas åt vederbörande myndigheter.

Efter slutad diskussion och sedan ordf. formulerat hr Spoofs förslag på följande sätt:

„att stfm icke måtte ingå i annan pröfning af Åbo arbetareförenings ansökan, än att stfm måtte uttala, att drätselkammaren liksom öfriga stadens kommunala myndigheter borde införa annonser af ifrågavarande slag i hvarje tidning, drätselkammaren — resp. annan värkställande myndighet — pröfvar hafva så talrik läsarekrets bland stadens invånare, att dennes anspråk borde tillgodoses genom annonsering uti ifrågavarande tidning“

skreds till omröstning för sökande af kammarens förslag, och uppstäldes därvid till först hr Eskolas och v. Heidekens förslag gentemot hvarandra. Voteringen gaf till resultat 19 röster för hr v. Heidekens och 10 för hr Eskolas förslag. Vid härå värkställd omröstning mellan hr v. Heidekens och Spoofs förslag segrade det sistnämda med 21 röster mot 8 och vid den slutliga omröstningen emellan drätselkammarens och hr Spoofs förslag godkändes det sistnämda med öfvervägande, obestridd pluralitet.

Såsom ett korollarium till det fattade beslutet ansåg hr *v. Heideken* följa, att annonseringen skulle upphöra i en tidning, om dennas spridning bland kommunens invånare skulle i betydligare grad nedgå. Detta ansågs så självfallat, att därom icke behöfde skildt beslutas.

Stämpelskatten. I enlighet med drätselkammarens förslag beslöto fullmäktige till vederbörlig ort insända af kammaren lämnad uppgift å de belopp, hvilka under år 1902 hos kammaren influtit å de viktigaste skattetitlar gällande stämpelförordning innehåller, jämte förklaring att fullmäktige för sin del icke funnit förändring eller förtydligande af sagda förordning vara af behofvet påkallad.

Näringsrätt. Mot bifall till svenska undersåten, fröken Gärda Leanders ansökan om tillstånd att härstädes idka handel förklarade sig fullmäktige icke hafva något att erinra.

Mot bifall till provisorn Birger Wegelius' ansökan om tillstånd att härstädes idka drogerihandel förklarade sig fullmäktige icke hafva något att påminna.

Stadsbiblioteket. För extra katalogisering under år 1902 af 800 volymer beviljades åt bioliotekarien vid stadsbiblioteket en ersättning af 80 mark.

Natthärbärget för husville män. Bestyrelsens för natthärbärget för husville män till fullmäktige inlämnade sammandrag af bestyrelsens räkenskaper för år 1902 föranledde icke till någon åtgärd.

Understöd. Förre tornvakten K. V. Wuorinen, som under 20 års tid varit anställd i stadens tjänst, men hvars befattning med detta år indragits, hade hos fullmäktige anhållit om årligt understöd under sin återstående lifstid. Efter inhämtad kännedom att Wuorinen visserligen har 6 minderåriga barn att försörja, men att han, som är endast 43 år gammal, eger ett torp i Raunistula och i sin ungdom inlärt skomakareyrket, föreslog allm. beredningsutskottet att ansökningen måtte lämnas utan afseende, hvaremot såväl brandkommissionen som fattigvårdsstyrelsen ansett att ett mindre understöd borde åt sökanden beviljas.

Vid ärendets behandling föreslog hr Lundenius, att åt Wuorinen måtte beviljas samma understöd af 130 mk om året, som under senaste år tillagts tvänne andra tornvakter, hvaremot hr Mattsson föreslog, att ett understöd, till belopp af 150 mk om året, måtte åt sökanden beviljas endast för en tid af tre år.

Vid anställd omröstning beslöto stfm med 17 röster mot 12 såsom kontraproposition till beredningsutskottets förslag föredraga hr Mattssons förslag, hvilket vid den slutliga omröstningen med obestridd pluralitet godkändes.

Finansutskottet. Till medlemmar i finansutskottet utsågos medels val med slutna sedlar hrr *Wasastjerna, Junnelius, Dahlström, Åström* och *Hartman* äfvensom till deras suppleanter hrr *Wahlström, Ditzler* och *Lindblom*, samtliga föreslagna af allmänna beredningsutskottet. — Hr Gestrin, som af hr Eskola föreslogs till medlem i utskottet, erhöll vid valet af ledamöter 9 samt vid suppleantvalet 12 röster.

Ölutskottet. Till medlemmar i utskottet för behandling af ansökningar rörande rätt till handel med maltdrycker utsågos, sedan hr Mattsson, som af allm. beredningsutskettet därtill föreslagits, undanbedt sig återval, medels val med slutna sedlar hrr *Eskola, Ditzler, Malin, Rangell* och *Fredriksson* samt till deras suppleanter hrr *Westerling* och *Löfgren*.

Stadens byggnadsordning. Det för behandling af särskilda förslaget till ny byggnadsordning för Åbo stad rörande frågor tillsatta utskottet hade inkommit med på grund af stfms vid senaste sammanträde fattade beslut uppgjort redaktionelt förslag till ändrad lydelse af en del paragrafer i nu gällande byggnadsordning. Därjämte hade utskottet föreslagit, att stfm måtte frångå sitt vid sagda sammanträde fattade beslut därom, att trappor i hus, hvars öfre våning är af trä och den nedra af sten, finge göras äfven af icke brandfritt material, därest de icke stode i förbindelse med rummen i nedre våningen. Det vore nämligen att antaga, att utrymmet under sådana trätrappor komme att användas till kontor, uti hvilka skulle förvaras petroleum och annat lättantändligt material, hvarför det kunde hända att trappan blefve antänd och därmed möjligheten för i öfre våningen bosatta personer att rädda sig afskuren. Då trappor af brandfritt material fordrades i 2-vånings stenhus, så vore det icke skäl att vara mindre sträng beträffande de mera eldfarliga husen af sten och trä.

Emedan hr Malin, på hvars föranledande stfm senast fattat det ifrågavarande beslutet, nu var frånvarande, bordlades den trapporna berörande paragrafen i förslaget till nästa sammanträde, hvaremot utskottets förslag i öfrigt godkändes.

Utskottets förslag n:r 2 beträffande frågan om tillsättande af en byggnadsnämd blef efter en kortare diskussion jämväl bordlagdt. Under diskussionen förordade hr *v. Heideken*, att till de af utskottet föreslagna klämmarne måtte infogas en kläm af följande lydelse:

att tullmäktige ville anhålla det magistraten, då tjänster som med byggnadsordningen hafva gemenskap före den ifrågasatta byggnadsnämdens tillsättande anslås lediga, ville i kungörelsen härom göra sådant förbehåll, att sökandene vore skyldiga att underkasta sig de förändringar, hvilka komme att i byggnadsordningen vidtagas.

Fornminnesföreningens utställning. På förslag af allm. beredningsutskottet beslöto stfm medgifva bestyrelsen för Åbo stads historiska museum rätt att åt finska fornminnesföreningen för dess tilltänkta utställning af medeltida kyrkliga föremål utlåna en tennkanna, en mässhake och en kalk, äfvensom möjligen därtill ännu andra museet tillhöriga föremål, hvilka bestyrelsen kunde anse lämpliga att utställas, mot vilkor att fornminnesföreningen bekostade icke blott föremålens transport, hvartill föreningen förklarat sig villig, utan äfven deras försäkring mot eldfara.

Sammanträdet afslöts härpå kl. 9,35 min. e. m.

Händelsen i Lundo skogen.

Vi fortsätta i dag vår redogörelse öfver rättegångsförhandlingarna vid onsdagens sammanträde.

På därom af rätten gjordt förordnande hade genom aktors, kronolänsmannen J. V. Virtanens, försorg till sammanträdet införskaffats de stöflar, hvilka Emil Haapala haft på sig ifrågavarande söndag d. 26 okt., då han blef skjuten i benet af hr Schnitt. Vid granskningen af desamma kunde å vänstra stöfvelskaftet inom en omkrets af 15 cm. tydligt urskiljas hål efter åtminstone 45 hagel, hvilka träffat benet något nedanom knäet, hvarjämte konstaterades, att skottet aflossats från sidan och något bakifrån. Några hagel hade gått högre och genomborrat skaftets öfversta del.

Till rätten inlämnades härpå tvänne läkareintyg, det ena af dr A. Blomgren beträffande de skador, som under kalabaliken tillfogats hr Schnitt, det andra af lasarettsläkaren K. V. Nyberg angående Emil Haapalas sårskador äfvensom ett af aktor i skalan 1:200 upprättad karta öfver sammandrabbningsplatsen, angifvande förutom de handlande personernas inbördes ställning och rörelser under striden samt resp. distanser äfven märkligare lokala föremål och kännetecken.

Dr Blomgren förklarade i sitt utlåtande, att de skador och kontusioner, som tillfogats hr Schnitt, numera fullständigt läkts samt att desamma synbarligen icke komme att medföra några olägenheter för framtiden. Dock framhölls i utlåtandet, att skakningen i hufvudet i följd af slaget möjligen ännu efter åratal kunde framkalla störingar i hjärnan af betänklig art.

Beträffande Emil Haapalas sårskador, intygade dr Nyberg, att skottskadan i benet fullständigt läkts samt att några komplikationer framdeles sannolikt icke komme att infinna sig. Visserligen klagade Haapala fortfarande öfver smärtor i benet synnerligast vid böjning af knäet, men detta vore ju naturligt i betraktande af den ådragna skadans beskaftenhet.

Jämte nyssnämda plankarta inlämnade aktor till rätten berättelse öfver den undersökning af stridsplatsen, han i enlighet med rättens förordnande värkstält den 10 dec. och hvarvid äfven de olika distanserna uppmätts. Närvarande vid undersökningen hade varit hr Schnitt, Emil Haapala, kusken Matts Lehtonen, skräddaren W. Kielo, poliskonstapeln S. Blom, bondesönerna Felix Ketola och G. Nikula, hrr G. Alf. Ullner och A. Pikander samt jur. kandd. A. Mikkola och Ph. Suuronen.

Af hr Schnitt inlämnades till rätten tvänne af fotografen C. J. Schoultz tagna fotografier af olycksplatsen i fråga, framställande den ena platsen där hr S. enligt egen uppgift befann sig vid stridens början och den andra fotografin den ställning hr S. jämväl enligt egen uppgift hade vid skottväxlingen med Frans Emil Haapala.

På anhållan af hr Schnitt antecknades till protokollet, att aktor förklarat, det aflidne Haapalas bössa påträffades icke bredvid den aflidnes lik, hvilket framginge af skräddaren Kielos vittnesmål, utan på stridsplatsen ett stycke från liket.

Härefter vidtog ett vidlyftigt vittnesförhör hvilket fortgick till kl. half 9 e. m., då förhandlingarna afbrötos för att fortsättas följande dag, Af vittnesmålen meddela vi endast följande.

Poliskonstapeln S. Blom hade olycksdagen på morgonen befunnit sig i sitt hem på f. m. och vid 1/2 10-tiden på f. m. hört tvänne skott, först ett och så två tätt på hvarandra, från Kummala skogen. Skotten hade v. förnummit alldeles tydligt och uppgaf v. att hans bostad var belägen på ett afstånd af högst 3 km. fågelvägen från nämda skog.

Nämdemannen Pinomäki intygade, att Emil Haapala vid den af aktor föranstaltade undersökningen af olycksplatsen d. 10 dec. varit mycket osäker och villrådig, vid bestämmandet af de ställen, hvarest han befunnit sig under sammandrabbningen med hr Schnitt, och först efter mycken tvekan kunnat förmås att utpeka dessa ställen.

Klockaresonen Karl Wirtanen anförde, att han dagen efter olyckshändelsen af nyfikenhet begifvit sig till sammandrabbningsplatsen samt därstädes upphittat tvänne patronhylsor på en plats, hvilken v. på kartan angaf att vara helt nära den, där hr Schnitt och Emil Haapala enligt hr S:s uppgift växlat skott med hvarandra.

Hr Schnitt medgaf, att de samma patronerna väl kunde vara de af honom begagnade, då båda voro af samma kaliber och försedda med samma firmastämpel.

Då vittnets beskrifning om fyndplatsens beskaffenhet, där hylsorna hittats, noga öfverensstämde med hr S. egna uppgifter om den plats, där han sammandrabbat med Emil Haapala, anhöll ombudet Hyyryläinen att få till protokollet antecknadt detta faktum, hvarjämte ombudet framhöll såsom ostridigt, att hr S. och vittnet icke någonsin förut kommunicerat eller bytt ord med hvarandra.

Torparesonen Karl Österlund berättade, att han vidpass kl. 8 ifrågavarande söndag morgon gott bort hemifrån för att jaga i Bussila skogen. Han hade passerat långs rån mellan Lundo och Piikkis, på något afstånd förbi den skog, där händelsen inträffade. Efter någon tids förlopp hade v. hört röster och gräl från skogen och kort därpå tre skott, tätt på hvarandra. V. hade sedan fortsatt sin vandring åt Bussila till samt återvändt hem middagstiden. Efter att hafva fått höra om händelsen i skogen hade v. skyndat sig dit och på halfva vägen mött karlarna, som buro den aflidnes lik. Någon vecka efter händelsen hade v:s yngre bror i nämda skog hittat en tom patronhylsa.

Hr Schnitt anmärkte i anledning af detta vittnesmål, att de af v. hörda skotten antagligen vore desamma, som för stridens början aflossats af aflidne Haapala och hans sällskap. Hr S. tillade ytterligare, att han skjutit en stänkhare af alt att döma på samma plats, där v:s bror sedermera funnit patronen.

Sysslomannen O. Fougstedt som varit närvarande, vid det förhör befallningsman Wirtanen på lasarettet anställde med Emil Haapala, uppgaf att H. vid förhöret yttrat, att han skjutit på hr Schnitt, efter det han först sprungit ett stycke bort, af hvilket yttrande af H. vittnet fått den uppfattningen, att H. icke handlat af nödvärn.

Gästgifvaren A. Mild, som äfven närvarit vid samma förhör, intygade att Emil Haapala först ej velat säga huru långt han sprungit undan tils han skjöt på hr S., men på aktors förnyade uppmaning hade H. slutligen förklarat, att det nog varit c. 50 steg.

Öfriga vid onsdagens sammanträde afgifna vittnesmål äro af ringa eller alsingen betydelse, hvarför desamma här kunna förbigås.

* * *

Rättegångsförhandlingarna fortgingo i går från kl. 1/2 10 f. m. till inemot kl. 4 e. m. — Af de i går hörda vittnens berättelser anföra vi här i korthet följande:

Handlanden G. A. Ullner återhämtade sin tidigare afgifna berättelse därom, hurusom vittnet samma dag, då händelsen i fråga inträffade, varit på jakt i samma skog vid Piikkis rå och väl icke åsett händelsen, men hört på afstånd en ungdomlig röst svärja och gräla i skogen, där järväl tre bösskott aflossats. Afståndet emellan den plats där vittnet befann sig och platsen för händelsen i fråga var 1 à 1 1/2 kilometer, och var vittnet öfvertygadt om, att den röst han hört, härledt sig från mötesplatsen emellan Haapala-karlarne och hr Schnitt.

Agronomen Karl Setälä uppgaf, att Haapala-karlarne allmänt på orten voro kända för att de bedrefvo tjufskytte och hade de äfven ofta i sådant ärende besökt vittnets skog, ehuru vittnet blott en gång ertappat dem; att i trakten boende personer allmänt afskydde och undveke aflidne torparen Haapala, för att icke råka i strid med honom, som uppgafs vara häftig till lynnet, ehuruväl vittnet icke någonsin varit i tvist med honom. På ombudet Mikkolas fråga till vittnet, huruvida icke äfven hr Schnitt var häftig till lynnet, uppgat vittnet, att han icke hört något sådant om hr Schnitt åtminstone beträffande hans uppträdande utom sin fabrik.

Rusthållaren Juho Ketola berättade, att då hr Schnitt efter händelsen i skogen kommit till vittnets gård, hade han sett uppskrämd ut, varit utan hufvudbonad, öfre delen af hans hufvud blodigt, hans rock vid vänstra axeln genomskjuten och ena handsken söndrig. Vid åsynen af hr Schnitt hade vittnet välsignat sig och frågat huru det nu gått med patronen, hvartill denne svarat, att „sådant hade Haapalas karlar gjort“. Därpå hade vittnet gått med hr Schnitt in i ett af gårdens rum, där hr S. med vatten, som hämtats åt honom, begynt tvätta sitt hufvud och anmodat vittnet, att bestyra om, att ett bud blefve afsändt till kronolänsmannen Virtanen med begäran, att denne skulle infinna sig i Ketolas gård. Vidare hade hr Schnitt gifvit order, att några af gårdens folk skulle begifva sig till Haapalas torp, för att se efter, om torparen och hans son anländt till torpet eller hur det eljes gått med dem, i hvilket ärende jämväl två drängar och hr Schnitts kusk blifvit afskickade. Ytterligare hade hr Schnitt gifvit order, att någon skulle gå till Littois att därifrån telefonera efter doktor Blomgren från Åbo för att uttaga haglen ur hr Schnitts vänstra skuldra. Strax efter det kronolänsmannen anländt till stället, hade han anstält ett förhör med hr Schnitt, hvarvid dennes kusk dock icke närvarit. Vittnet försäkrade, att hr Schnitt icke samtalat med sin kusk under den tid, som förflöt emellan hr Schnitts ankomst från skogen till dess kronolänsmannen förhörde kusken. Vittnet uppgaf jämväl, att aflidne torparen Haapala liksom ock dennes son Emil voro elaka till sin natur, och att aflidne Haapala tidigare varit bosatt på vittnets mark, men att vittnet just af den anledning att Haapala haft sitt egna sätt att uppträda, hade tvungit honom att afflytta därifrån. Om hr Schnitt intygade däremot vittnet, att han sedan längre tider tillbaka kände honom som en i alla afseenden bra och sansad karl.

Värdinnan Wilhelmina Ketola hade sett hr Schnitts kusk, då denne återvände från platsen för händelsen. Kusken hade varit högst uppskrämd och andtruten samt begärt en dryck vatten samt hade berättat, att Haapalas karlar hade, förande stort oljud, kommit i skogen emot hr Schnitt och kusken samt begynt slå hr Schnitt, hvarvid kusken, rädd som han varit för sitt eget lif, skyndat bort. Ungefär 10 minuter efter kusken hade hr Schnitt infunnit sig till gården.

Fotografen C. J. Schoultz, som närvarit vid det tillfälle i Piikkis skogen den 10 sistl. december, då situationsplan uppgjordes och fotografier togos af platsen, där Haapala-karlarne och hr Schnitt sammanträffat, intygade, att vid tillfället jämväl närvarande Emil Haapala, vid till honom riktade förfrågningar visade sig vara mycket osäker och glömsk beträffande de positioner, som resp. sammandrabbande haft i skogen vid händelsen i fråga, ehuru han vid tidigare rättegångstillfälle därom afgifvit mer detaljerade uppgifter.

Bonden Mikkola berättade, att då han under en vandring på sina utmarker i augusti månad 1901 af en sin herdegosse erfarit, att torparen Haapala, som bodde i samma skogstrakt, misshandlat vittnets herdegosse, hade vittnet uppsökt Haapala och träffat honom i ett torp och där, utan att hafva på något sätt skymfat Haapala, tagit saken till tals, hvarvid Haapala genast blifvit så förgrymmad, att han slagit omkull vittnet på golfvet och då torpets värdinna skulle häjda Haapala, hade denne skuffat kvinnan i knuten af rummet. Slutligen hade Haapala ännu hotat vittnet med, att han nog skulle minnas honom framdeles.

Vittnet Johan Huhti, som varit anställ i arbete hos hr Schnitt, intygade, att hr Schnitt visserligen blir förargad, då han har skäl därtill, men vittnet hade aldrig märkt, att han varit häftig till lynnet.

Vittnet Juho Wirtanen hade hört en hr Schnitts numera aflidna kusk berätta, att hr Schnitt vid ett sammanträffande i skogen med torparen Haapala förbjudit denne att komma till samma skog, men att Haapala därtill svarat, att han kommer detta förbud oaktadt.

Aktor, kronolänsmannen Wirtanen, inlämnade till rätten tre bref, af hvilka hr Schnitt fått emottaga det första strax efter ifrågavarande händelse i skogen, det andra hade anländt till hr Schnitts fru, medan hr Schnitt befunnit sig på en resa till Sverige och det tredje hade inhändigats af hr Schnitt före detta rättegångstillfälle.

I det första brefvet uppgafs att en person, hr Schnitt ovetande, legat gömd i skogen invid det ställe där han sammandrabbat med Haapalas karlar samt åsett hela tilldragelsen och att personen i fråga blifvit af folket i

Haapalas torp tagen i förhör för att sedan kallas att vittna till Haapalas förmån, men att samma person vore villig att göra sig obefintlig, om blott hr Schnitt ville öfverlämna honom en penningesumma till resemedel. Penningarna borde adresseras till en snikkaregesäll J. Lehto och i bref aflämnas i en uppgifven butik utanför Tavasttull. — Hr Schnitt, som ansade, att ett penningeutprässningsförsök här förelåge, beslöt efter samråd med aktor och detektiva polisen i Åbo, att icke sända några penningar, men i dess ställe i bref enligt den angifna adressen svara, att penningarna stode att erhållas på ett annat af hr Schnitt närmare angifvet ställe. Den okände brefafsändaren, som naturligtvis anat oråd, hade dock aktat sig för att komma att lyfta penningarna.

I det andra brefvet hade två kvinnor, som uppgåfvo sig f. n. bo i Pargas, tillskrifvit fru Schnitt med förfrågan, om hon ville hafva sin man fri, så vore de i tillfälle att vittna till hans förmån, enär de, som suttit i ett träd invid sammandrabbningsstället, åsett händelsen och därför kände till tillgången därvid. De fordrade dock en ersättning af 100 mk hvardera; men på förhand borde redan sändas 50 mk i kuvert, adresseradt i bref till Gabriel Högblom i Pargas, hvilket bref kunde aflämnas i handl. Wigelius' butik i Åbo, därifrån kvinnorna skulle låta afhämta brefvet. — Någon tid därpå hade också en skepparhustru Lovisa Karlsson infunnit sig i Wigelius' butik för att höra efter svarsbrefvet från fru Schnitt, men fick därvid att göra med polisen, som underrättats om förhållandet, och för hvilken änkan Karlsson erkände, att hon skrifvit brefvet.

I det tredje brefvet åter hade två personer, Frans och Otto Lindroos välvilligt erbjudit sig att vittna i målet.

Efter afslutadt vittnesförbör tillkännagaf aktor, att några sådana omständigheter icke förelågo, på grund hvaraf han skulle vilja yrka uppskof i målet, men anhöll dock om halt annan timmes tid för att formulera sitt slutpåstående.

Ombudet Mikkola ansåg, att då vid dagens rättegång ofördelaktiga vittnesmål afgifvits angående afl. torparen Haapalas lynne, det vore nödigt för honom att begära uppskof med målet för att inskaffa bevisning om hr Schnitts naturel. — Ombudet uppläste jämväl ett längre skriftligt andragande, innefattande äfvenledes på sätt och vis ett slutpåstående i målet. I skrifvelsen framhölls den ledsamma omständighet, att några andra åsyna vittnen till hela förloppet af tilldragelsen i fråga icke funnos än hr Schnitt och torparesonen Emil Haapala, hvilkas berättelser dock voro alldeles stridiga, hvarför tillit ikke kunde tillerkännas dem någondera. Hr Schnitt, som emellertid under hela tiden efter händelsen hade varit på fri fot, hade därunder haft godt tillfälle att i saken rådgöra med advokater för att sålunda få sin sak ställd i så fördelaktig dager som möjligt, hvaremot Emil Haapala, som varit internerad på lasarettet icke haft sådant tillfälle. Det vore icke troligt, att hr Schnitt vid mötet med Haapalakarlarne befunnit sig i någon lifsfara, utan torde det faktum, att han ihjälskjutit torparen berott därpå, att hr Schnitt vid tillfället oavsamt umgåtts med sitt skjutvapen. Emil Haapala hade åter användt sitt skjutvapen mot hr Schnitt i nödvärn. Ombudet yrkade på hr Schnitts förpliktigande att utbetala lämpligt understöd åt Haapalas familj, som genom familjefaderns af hr Schnitt förorsakade död förlorat sitt stöd; likaså yrkades på Emil Haapalas vägnar ersättning för sveda och värk.

Då uppskof i målet blifvit begärdt och antagligen äfven komme att beviljas, ansåg aktor att skäl ännu icke förefanns för honom att afgifva sitt slutpåstående i målet innan detsamma blifvit fullständigt slutbehandladt.

Häradsrätten afkunnade därefter det utslag att med målets vidare behandling kommer att anstå till urtima ting den 13 nästkommande mars, då fabriksägaren Schnitt och torparesonen Haapala böra vara personligen tillstädes, den sistnämnde vid talans förlust försedd med all bevisning i målet samt Schnitt jämväl beredd att afgifva svaromål i anledning af ombudet Mikkolas nyss afgifna skriftliga förklaring.

En del af vittnenas arvoden ålades parterna att själfve ersätta, men en annan del utbetalades förskottsvis ur allmänna medel och skulle vid målets slutliga afgörande närmare utlåtande meddelas beträffande rättegångskostnadernas fördelning.

Hufvudstaden och hemlandet.

— **Finska apotekareföreningens** extra möte fortsattes i förgår kl. 12 f. m. å Nymark & Stavenows kafé. Till behandling förelågo den från tisdagen bordlagda fjärde frågan samt femte och sjätte frågorna på programmet.

Fjärde frågan refererades i korthet af apotekaren A. E. Ölander; den lydde:

Hvilka åtgärder böra vidtagas för att stäfja det ofog, som bedrifves å drogeriaffärer genom att till salu hålla vissa medicinska ämnen, hvilka enligt gällande författning äro förbjudna att säljas å dessa inrättningar?

Referenten ansåg drogeriaffärerna vara ett „kräftsår" för apoteksväsendet i vårt land, på grund af att drogstadgan sällan af drogisterna efterlefves. Föreslog att föreningen ville uttala sig för att en effektiv kontroll öfver droghandeln skulle införas samt att läkarena uppmärksamgjordes på att medikamenter till sjukhus och andra allmänna inrättningar böra rekvireras från apoteken och ej såsom nu ofta varit fallet, från drogeriaffärerna. Härom utspann sig en ytterst liflig diskussion, som likväl hufvudsakligast rörde sig i samma riktning som referentens uttalande.

Några talare uppträdde skarpt mot det nu praktiserade systemet att låta droghandel förestås af s. k. bulvaner och uttalade som önskningsmål, att den nominella föreståndaren äfven bör vara skyldig att personligen förestå och sköta affären. Dessutom påpekades önskvärdheten af skärpt kontroll öfver droghandeln från myndigheternas sida samt att å droghandeln förbjudna preparater, exempelvis sundhetssalt och karlsbadersalt böra beslagtagas och resp. föreståndare åtalas. Som bevis för hur ytlig den nuvarande kontrollen är anfördes den olagliga försäljningen af stryknin och fosformos.

Ordföranden uppläste ett bref till apotekareföreningen, hvari omnämnes, att uti en mängd drogaffärer försäljes chinin, kreosotol, ol. ricini m. fl. mindre än 150 gram samt att chininpulver hållas dispenserade. Allmänt ansågs, att herrar apotekare, enhvar från sin ort, böra till föreningen inberätta möjliga öfvergrepp från drogisternas sida för att föreningen må sådant åtala.

Efter det mötet genom t. f. assessorn i medicinalstyrelsen fått del af ett af sagda styrelse utarbetadt reorganisationsförslag för kontrollen öfver såväl apoteksinrättningar som drogeriaffärer, beslöts att till medicinalstyrelsen ingå med en hemställan om, att en effektivare kontroll af drogeriaffärer måtte anordnas, samt med en anhållan om, att till landets läkare utsändes ett cirkulär med påpekande af att varor till sjukhus och andra allmänna inrättningar ej må rekvireras från affärer, hvilka ej äro underkastade varukontroll.

Femte frågan lydde: Bör visitationssystemet för apoteken förändras?

Sedan mötet delfått medicinalstyrelsens reorganisationsförslag för apotekens visitation, beslöts ingå till senaten med en hemställan i samma riktning.

Sista frågan refererades af apotekar E. F. Mikander.

Böra icke hyresmedel anslås för bibliotekslokal gemensam med farmaceutiska föreningen och farmaciekandidatklubben?

Referenten föreslog, att 200 mark årligen må anslås för biblioteket att användas till hyresmedel och löpande utgifter. Apotekareföreningen godkände referentens kläm, men uttalade som önskningsmål, att det gemensamma biblioteksrummet bletve dagligen tillgängligt.

Sedan programfrågorna slutdiskuterats, föreslog ordföranden tillsättandet af en komité för att utarbeta en ny förenklad pro labore taxa.

Efter en kort diskussion, hvarunder nu gällande taxa skarpt kritiserades, beslöts utarbeta till nästa årsmöte en ny, enligt förenklade taxationsprinciper uppställd pro-labore taxa. Uppdraget anförtroddes åt en komité, bestående af apotekarena: A. Aschan, Mikander, Björksten, Sandroos och Carén.

Såsom ordförande vid mötet fungerade apotekaren Emil Sandroos och såsom sekreterare vicehäradshöfding V. Poppius.

I mötet deltogo apotekarena Emil Sandroos, K. A. Aschan och Gösta Salingre, Helsingfors; Georg Wahlroos, Lovisa; E. F. Mikander, Borgå; O. Allén, Jockas; A. Lindroos, Salo; V. Westerling och I. Strandell, Åbo; O. Broms, Lauttakylä; A. R. Schlüter, Willmanstrand; O. Kræmer, Mohla; A. Carén, Tavastehus; T. Huttunen, Pitkäranta; F. R. Knitsund, Nyslott; V. Relander, Wiborg; E. Wikman, S:t Andreæ; V. Schwindt, Helsingfors; F. Berg, Tammerfors; E. Dahl, Helsingfors; F. Kiljander, Jyväskylä; P. F. Elmgren, Helsingfors; A. Ölander, Tavastehus; G. Roos, Nykarleby; V. Aschan, Tammerfors; A. Koponen, Nurmijärvi; E. Reims, Åbo; A. Grönmark, Lahtis; F. Relander, Tammerfors; R. Björksten, Helsingfors och R. Olsoni, Juuga.

— **Lifräddnings- och brandredskap å segelfartyg.** Wiborgs skeppsbefälhafvareförening, som väkt fråga om segelfartygs förseende med lifräddnings- och brandredskap hade af brödraföreningarna i Helsingfors, Åbo, Mariehamn, Raumo, Björneborg, Wasa och Uleåborg fått emottaga utlåtanden öfver sitt förslag, på grund af hvilka föreningen i tisdags modifierade sitt första förslag, hvarigenom detta kommer att få följande lydelse:

Segelfartyg böra vara försedda med följande lifräddnings- och brandredskap;

1:o) Farkost, som har mindre än 400 registertons dräktighet, 1 räddningsbåt, men större farkoster 2 båtar, så stora att de godt förmå bära hela besättningen och nödvändig proviant samt försedda med segel;

2:o) 2 st. räddningsbojar, hvilka förmå bära 10 kg och äro försedda med självverkande lysapparater;

3:o) 1 lifräddningsgördel, bärande 8 kg, för hvarje person å farkosten;

4:o) 1 fast eller lös pump, försedd med slang för att kunna begagnas också som spruta, samt 1 handspruta.

Ett uttalande, affattadt på dessa grunder, kommer att tillställas sjöfartsinspektören för att af honom befordras till senaten. (Wib. N.)

— **Yrkesinspektörerna.** En biträdande kvinlig yrkesinspektörsbefattning har ansökts af lärarinnan Selma Gustava Wellingk, studeranden Eva Stigzelius och fröken Constance Maria Andersson. (V. P.)

— **En hel kreatursbesättning störtad.** Natten mot i tisdags störtade i en ladugård i Woitby, Mustasaari, inalles åtta kor. Tidigt i tisdags på morgonen hämtades från staden veterinär till stället. De nämda åtta kreaturen voro då redan liflösa och den nionde kon, som jämte tvänne kalfvar var den sista kvarlefvan af gårdens hela nötkreatursbesättning, räddades med knapp nöd. Dödsorsaken var mjältbrand.

Vid försök att uppspåra smittans i anförda fall härledning har det kommit i dagen, att för gårdens behof från en handlande här i staden köpts ogarfvadt läder, hvilket skall vara importeradt från Australien. I afsikt att af lädret tillvärka skor, hade detsamma placerats i en vattenså i gårdens fähus för att uppmjukas. Då kreaturen sedermera gifvits att dricka af samma vatten, hade de omedelbart därpå insjuknat med ofvannämda slutföljd. Det torde därför kunna antagas som säkert, att mjältbrandssmittan i förenämda fall spridts af det från Australien importerade lädret, hvilket förmodligen härstammade från något i mjältbrand aflidet djur, säger W. P.

— **Vattnet i Kymmene älf** har alt sedan senaste höst stigit till den grad att det nu flödar öfver bräddarna, skrifves till U. S. Man fruktar för liknande öfversvämningar som åren 1899—1901. Ängarna i Yrjönummi äro redan likadana sjöar som under nämda år. Ställvis stiger vattnet å ängarna till en meters höjd.

— **Uppbördsborgen vid järnvägarna.** Enär en stor del af den järnvägens tjänstepersonal, som är skyldig att ställa uppbördsborgen, uraktlåtit att inom föreskrifven tid (januari månad hvarje år) insända påbjudna intyg om att deras borgesmän äro vid lif, anmodar trafikdirektören herrar stationsinspektorer att utaf hvarje å hans station tjänstgörande, hvilken skall ställa borgen, inom nämda månad infordra dessa intyg, samt att också inom samma månad på en gång till vederbörlig ort insända desamma.

— **Stora massor arbetslösa,** skrifves till H. P. från Kajana, äro på vandring norrut till Rovaniemi, Kemijärvi eller Kuolajärvi, där riklig arbetsförtjänst finnes för flere månader framåt. Vid Iisalmi—Kajana banan hafva många familjeförsörjare genom lättja och vårdslöshet förlorat sina platser och gå nu omkring och anlita nödhjälpen. Vid banbyggnaden finnes dock tillräckligt många dugliga arbetare, hvarför arbetssökande tillrådas att ikke vända sig dit.

Kölden har här uppgått ända till 30 ⁰ C.

— **Norsfisket** i Lovisa skärgården pågår i full fart, och detta fiske har numera begynt idkas äfven i Borgå skärgård. Därstädes har man dock ej ännu öfveralt hunnit skaffa sig särskilda norsnät utan använder strömmingsskötor, som skäras i tre delar så att man af en sköta erhåller tre nät af samma längd som skötan. Med dessa fångas naturligtvis endast gröfre nors. Priset å fisken, som exporteras till Petersburg, har under senare tider utgjort 15 mk för 1,000 stycken.

— **Saligen afsomnad.** Kuokkala ungdomsförening, som subordinerade under Syd-Karelens ungdomsförening, beslöt på sitt möte den 18 dennes att upphöra med sin värksamhet. Orsaken därtill har varit allmänhetens bristande intresse, medlemmarnas ljumhet och ständiga trakasserier med ortens arbetareförening. Föreningens egendom, som uppgår till 10,000 mk, beslöt man försälja så snart därtill erbjuder sig ett tillfälle, förränta däraf influtna medel i banken och använda räntan till skolunderstöd åt fattiga barn. Föreningen stiftades 1896. (Vib. N.)

— **Ett missöde,** som kunnat medföra de sorgligaste följder, råkade nyligen en minderårig gosse i Öster-Yttermark ut för. Gossen sysslade med hemforsling af ved från skogen samt körde omkull och kom under det tunga lasset.

Till all lycka stannade hästen. En liten tufva vid gossens sida förhindrade hans kropp att krossas till döds. Med egna krafter kunde gossen ej befria sig från sin börda och den ytterst obekväma ställningen han befann sig uti. Med ansiktet mot den frusna marken måste han lugnt och tåligt vänta på befrielsens timme. Om en stor likgiltighet hos gossens anhöriga vittnar den omständigheten, att ehuru gossen bordt vara hem med sitt lass senast till middagen, dessa likväl ej bekymrade sig om att söka honom förrän i skymningen.

Gossens tillstånd var då mycket beklagligt. Hans kropp var alldeles stel. Hade det varit litet kallare, skulle han helt säkert varit död. Till all lycka torde han ej lida något större men, ehuru han ännu ej är fullt återställd.

Literatur och konst.

— **Svenska inhemska teatern** ger i dag såsom tredje abonnementsföreställning „Det stora ljuset", skådespel i 4 akter af Felix Philippi. Fri öfversättning. Personerna i stycket äro: Lorenz Ferleitner, domkyrkans arkitekt och byggmästare, hr Arppe; Fritz Rasmussen, målare, hr Tallroth; fru Rasmussen, hans moder, frök. Berglund, Charlotte Eggers, hennes niece, frök. Scherschakow; d:r Sellnits, öfverborgmästare och ordförande, hr Franck, Burghaber, domherre, hr Lindgren, professor Marquard, lärare vid akademin för de fria konsterna, hr Lindberg, von Schönherr, f. d. general, hr Stiller, Habermann, direktör i ett försäkringsbolag, hr Franzén, baron von Rohnbrück, riddargodsegare, hr Stenström, d:r Wallenberg, geheimesanitetsråd, hr Lindroos och d:r Rössler, justitieråd, hr Edholm, i domkyrkokomitén; Goldner, organist, hr Ehnberg; Dittrich, sekreterare hos d:r Sellnitz, hr Lindblad; Krause, rådhusvaktmästare, hr Linderoos; Vieweg, stenhuggare, hr Edholm; Röthel, klockgjutare, hr Lindgren; fru Geddermann, frök. Andersson; en tjänsteflicka hos fru Rasmussen, frök. Jakobsson; tornväktaren i domkyrkan, hr Stiller; en gammal arbetare, hr Lindblad. Handlingen tilldrager sig i en stor stad i nutiden.

Från Skandinavien.

— **En interpellation rörande ryktespratet?** I Örebladet läses följande „blänkare" om en interpellation, som, om den blir af, icke torde komma att sakna sina pikanta pointer:

Det må vara, att „ryktespratet" i värkligheten icke förtjänar något afseende. Men det är nu en gång faktiskt utspridt af personer, som äro något mera än blott privatmän. I fredags blefvo „ryktena" t. o. m. bekräftade i stortingssalen af en af upphofsmännen. Han „stod för hvart ord han sagt." Under sådana omständigheter och med hänsyn till, att landets kredit genom ryktena allvarligt försvagas utomlands, just som man står inför en statslånekonvertering, bör det en gång för alla sörjas för, att det officielt sättes stopp för dessa ryktens vidare kringlöpande. De ha gjort skada nog.

Ryktenas aflifvande kan bäst ske genom en interpellation till regeringen, som naturligtvis bör vara tacksam för tillfället att få sätta stopp för landsskadligt prat, som nu fasthålles såsom tillförlitligt i själfva nationalförsamlingen och af en bland representanterna. Så kan man då få se, om Lasse Trædal, t. o. m. inför en uttrycklig förklaring från regeringen om det grundlösa i dessa rykten, vågar fasthålla vid „hvart ord han sagt." Under alla omständigheter skulle man då få en fullständig och tydlig förklaring af hvad och huru mycket man menat med uttalandena, och hvad man syftar på, liksom man då också skulle erhålla den ansvariga regeringens uttalande om, hvad pratet i realiteten är värdt, och hvilken betydelse regeringen lägger därvid.

Situationen är nu sådan, att en dylik förklaring ter sig som en nödvändighet. Och vi skulle tro, att det blir ombesörjdt, att en dylik kommer.

— **En dementi.** Forenede Dampskibsselskabs ordförande professor Torp dementerar bestämdt meddelandena i prässen om en påtänkt sammanslutning af de Forenedes amerikanska linjer med Morgans amerikanska linjer.

— **En trust mot — låga hyror.** En gårdsegarekomité i Kristiania har utarbetat förslag till åtgärder mot hyrornas sjunkande. Det är meningen att få en gårdsegaretrust till stånd, hvars medlemmar skulle förpliktiga sig till att ej uthyra lägenheter under ett visst pris.

— **Mystiska förgiftningar i järnvägskupé.** Under den senaste tiden ha täta sjukdomsfall inträffat bland passagerare på Gudbrandsdalen mellan Kristiania—Hamar och Hamar—Otta. Alla symptom tyda på att förgiftningsfall föreligga. Energiska undersökningar bedrifvas. Man tror, att förgiftningen kommer från impregneringen kring ångledningen.

— **Köpenhamns finansborgmästare död.** Köpenhamns finansborgmästare konferensrådet Ludvig Christen Borup afled i söndags 66 år gammal.

— **De norska vapenöfningarna** föreslås af regeringen ordnade så, att rekrytskolorna vid ingeniörkåren, fältartilleriet, bärgsartilleriet och kavalleriet öfvas under resp. 72, 92, 60 och 102 dagar eller 12 dagar längre än nu. Dessa vapens bataljonsöfningar föreslås till 27 dagar mot nuvarande 24. Det rörliga positionsartilleriets öfningar föreslås till samma tid som vid bärgsartilleriet. För fjärde årsklassen vid dessa vapen föreslås bataljonsmötets indragning; de 24 dagar, som därigenom vinnas, ha tillagts de tre första årsklasserna. Trängmanskapet vid ingeniörkåren, fältartilleriet och kavalleriet få 9 dagar längre öfning än nu. Rekryterna, som hittils vid alla vapenslag deltagit i bataljonsmötena tillsammans med landtvärnet, skulle hädanefter exercera tillsammans med linjen.

— **Lotteripengar bringa ingen nytta.** Vi meddelade för en tid sedan att i ett norskt lotteri högsta vinsten, 30,000 kr., tillfallit en fattig 6-årig gosse, hvilkens fostermor för ett par år sedan inköpt lotten i gossens namn. Förmyndarekammaren uppdrog genast åt en advokat att ta hand om den lille vinsttagarens rätt. Detta tyckes också behöfvas, ty fostermodern säges ha för afsikt att inför domstol yrka på att pengarna öfverlämnas till henne i egenskap af lottköpare och lottinnehafvare. Ett gammalt ordspråk säger, att lottpengar ej bringa lycka. Och nog vore det en sorglig syn att få se tanten och hennes lille fosterson som motståndare i en process.

— **På ett originelt varietènummer** bjuder för närvarande Scala i Köpenhamn. Mellan en fransk chansonetts och en tysk akrobattrupps nummer uppträder en tysk juris doktor Fritz Friedmann och håller ett tjugu minuter långt tal, i hvilket han som defensor försvarar en fingerad mördare. D:r Friedmann var för några år sedan en mycket anlitad advokat i Berlin. Det var han som försvarade kejsarens ceremonimästare, friherre v. Kotze, hvilken beskyldes för att ha sändt damer och herrar vid hofvet skandalösa bref. Kotze frikändes, och Friedmann slog sig ned i Paris, där han utgaf två böcker om processen. En vacker dag häktades han på begäran af en fru i Berlin, som beskylde honom för att ha försnillat 6,000 mark. Förd till Tyskland, frigafs han emellertid, sedan han ersatt beloppet. Han har sedan dess rest omkring i Amerika och hållit föredragsturneer till dess han fallit på den originela, ehuru föga smakliga idén att låta sin advokattalang lysa från en varietéteribus.

Hafvets skatter.

Genom sjöväsendets utveckling ökas farorna på sjön, antalet olyckshändelser stiger och gifver ingeniörerna anledning till nya studier. Men kanske blott en enda man fullkomligt nått sitt mål, skrifver professorn dr Carlo Iberto till en tysk tidning. Denne mans första uppfinning var ett submarint arbetande fartyg, till hvars åstadkommande ett bolag bildats i Italien med mycket stort kapital. Nu signalerar han en uppfinning, som är ännu mycket intressantare, och kanske skall han genom den blifva lika berömd som sin landsman Marconi.

Denne herre är italienske ingeniören Guiseppe Pino, och det är fråga om ett „hydroskop", med hvars tillhjälp man på större djup kan se klart och tydligt, hvad som ligger i vattenlagren eller på hafsbottnen, taga fotografier däraf, och med stor lätthet och otroligt små kostnader lyfta ett föremål, hur stort och tungt det än är och hur djupt det än ligger. Och alt detta kan utföras från hafsytan, medan man står i en liten båt.

Resultatet af ett experiment i Medelhafvet var högst öfverraskande; en vattenmassa, ungefär 15,000 kubikmeter öfver en bottenyta af 1,500 kvadratmeter, var då briljant upplyst, och alla föremål i vattnet och på botten syntes med öfverraskande tydlighet. Och härtill användes ändock blott ett mycket litet och billigt hydroskop, medan det, som eljes skall användas, skall vara mycket större och likväl utomordentligt billigt.

Signor Pino har genom sin uppfinning öppnat tillträde för en alldeles ny värld af rikedomar. Bland vetenskaperna kommer nog zoologien att få största nyttan af densamma. Nedläggningen af telegrafkablar eller torpedledningar skall kunna gå lätt för sig, och lika lätt skall det blifva för fienden att skära af dem i krigstid. Torpeder och undervattensbåtar skola vara fullkomligt onyttiga, då man på krigsfartygen skall kunna se dessa klart och tydligt och därför kunna förstöra dem, innan de göra skada. Äfven för handelsmarinen skall uppfinningen kunna blifva af stort gagn; en skeppskapten skall från däcket icke blott kunna se hafsbotten, utan äfven sin fartygsköl så lätt, som om han stode under den; därigenom skall han kunna undvika klippor, sandbankar och ref, och därjämte kunna upptäcka orsaken till skador på fartyget och finna botemedel mot dem.

Äfven fisket skall befrämjas, ty i de djupare vattenlagren finnas så många fiskar, att de ofta hindrade utsikten för signor Pinos undervattensbåt. Och hvad kan icke sägas om de ofantliga rikedomar, som ligga på hafsbotten, rikedomar, större och värdefullare än några på jorden, när man med tillhjälp af hydroskopet kan se alt detta, taga fotografier däraf och upptäcka oceanens tallösa skatter — t. ex. korallbankarna, af hvilka man nyligen händelsevis upptäckte en vid Japan, som på ett år gaf i inkomst 16 miljoner francs — svampbankarna, de orientaliska pärlorna! De historiska skatter, som ligga begrafda i sjunkna städer, t. ex. Sodom och Gomorra, i Svarta hafvet, på öarna, som lågo vid Bramaputras mynning —!

Statistiken talar om 180 sjunkna fartyg i månaden, och hvem kan nämna värdet af alla de dyrbarheter, som i följd däraf ligga på hafsbotten, dessa mästerverk af bildhuggare, som gingo förlorade i Arkipelagen under kriget mot Pompejus, och som signor Pino på uppmaning af den grekiska regeringen skall hämta upp. Vi förmå näppeligen fatta värdet af den i Dardanellerna sjunkna persiska flottan, eller af de fartyg, som gingo förlorade i de egyptiska farvattnen under Napoleons krig, eller af den spanska ångare, som sjönk i Bahia del Vigo, eller af tusen andra fartyg. Den stora transatlantiska ångaren „Bourgognes" förlisning vållade en förlust af 22 miljoner francs, och skeppet innehöll endast zink för 16 miljoner francs. Ångaren, som sjönk vid holländska kusten, hade guld ombord för 27 milj. francs, det i det amerikanska kriget förolyckade fartyget 15 milj. Ångaren, som förolyckades i Magelhaenssundet, var lastad med metall för 625 milj. francs. Järnskeppet „Victoria", som gick under vid Tripolis, hade en stor skatt i guld och modärnt artilleri, krigsfartyget „Black Prince", som gick under i Krimkriget i Svarta hafvet, innehöll 1,000 milj. francs i penningevärde, o. s. v.

Och alla dessa skatter skola föras i ljuset med tillhjälp af hydroskopet. Detta är min öfvertygelse, säger till sist den entusiastiske italienske professorn i sin uppsats. Om själfva apparaten vågar han för ögonblicket icke uttala sig närmare, men lofvar att snart lämna en utförligare beskrifning af densamma.

Väntade
Katrin Plommon
hafva anländt.
Rudolf Gardberg.

A. U. 8 s. 2 ggr 16 r.
Sjuksköterskekursen
vid Länelasarettet i Åbo
vidtager **d. 1 instundande mars.** Närmare upplysningar och ansökningsblanketter lemnas af öfversköterskan fröken F. Korckman till den 6 febr.
398 **Lennart Stråhle.**

Från andra land.

Blowitz ✝.

Världens berömdaste tidningskorrespondent har på söndagen aflidit i Paris.

Större delen af sitt lif hade den nu hädangångne publicistveteranen tillbragt i Frankrikes hufvudstad, men hans vagga hade stått i Böhmen. Hans rätta namn var Heinrich Opper och han var född i Blowitz i trakten af den böhmiska staden Pilsen. Tillhörande en judisk familj, emigrerade han vid unga år från Böhmen till Frankrike, där han 1850 blef lärare i tyska språket vid lyceet i Tours. Han blef sedan lärare vid lyceet i Marseille och erhöll 1860 af kejserliga franska regeringen tillstånd att antaga namnet Blowitz efter sin födelseort.

Snart därefter lämnade Blowitz lärarebanan för att ägna sig åt journalistisk värksamhet. Han skref rörande utrikespolitik och nyutkomna böcker i „Gazette du midi" och andra franska tidningar.

Blowitz, som 1870 blifvit naturaliserad fransman, började följande året sända tillfälliga korrespondenser till „Times", och från 1874 var han till månaden före sin död den stora engelska tidningens fasta korrespondent i Paris. Som sådan var det han egentligen skapade sitt rykte. Framför alt nämnes han, väl ej som den politiska intervjuens skapare, men som den förste, hvilken i större stil använde detta nu så allmänna sätt att åvägabringa en kontakt mellan statsmännen och allmänheten, utan att de förra vid sina uttalanden känna sig tvungna till den förbehållsamhet det officielt uttalade ordet oftast karaktäriseras af. Thiers och Gambetta, Bismarck och själfva de rättrognas behärskare, bland många andra, läto genom Blowitz sina mer eller mindre uppriktiga meningar tränga ut till offentligheten. Hans ankomst till Berlinerkongressen 1878 fäste alla blickar på hans person och spände uppmärksamheten på, hvad „Times"

68

hafstranden, men när han är hungrig, går han in och tigger, och så går han sin väg igen.

Jag tycker, att jag på visst sätt är lik honom, och hvarje gång han varit här, begynner jag gråta. Mor skall icke tro, att jag vill tala om saker, jag icke begriper, men jag tänker så ofta, att i fall det fölle vår Herre in att tänka på den gamle mannen, skulle han skynda sig att upptaga honom till himlen. För de människor, som icke hafva någon glädje af lifvet och som icke äro till någon nytta, borde dock hälst dö.

Jag har hittat ett restadt timglas ute i ljungen. Det är så trefligt att se på huru sanden rinner så fint och så sakta, och under tiden går tiden.

Vet mor hvad Oline också tror, att hon får i himlen? Så mycket rödt ullgarn och så många stora glaspärlor, hon bara vill ha. För ingenting fröjdar henne så som det.

Tror mor, att någon människa i hela världen är så glad som Anina? Hon är som en guldfisk. Hon skrifver hvarje vecka, men jag kan icke fatta, att hon skall få ett barn. Hon är ju själf ännu ett barn.

När Oline har tid, hjälper hon mig att rulla en stor sten fram till min egen kyrkogård, men det går så långsamt, för vi måste välta om den, och så om igen ända ned ifrån stranden. Det hittade Oline på, liksom det står i bibeln: med en stor sten för grafven. Och den kunna vi sitta på. En bänk vore nog vackrare, men Kasper anser den obehöflig.

En innerlig hälsning till Benthe-Marie och till mor från Eder

Martha Fangel.

---

30 maj 1891.

Min kära, kära moder!

Vill mor icke skrifva till mig, att alt hvad mor har sagt mig och lärt mig, var sant, och att mor aldrig har ljugit för mig.

65

mig och sade nästan ingenting, han bara nickade emellanåt. Och i afton har han gifvit mig en bok, som heter: Östen for Sol og Vesten for Maane, om en liten trasig flicka, som blir såld för tiotusen kronor åt en björn, som antar mänsklig skepnad om natten, och hon är nyfiken. Men om hon hade haft elektriskt ljus, hade hon icke behöft drypa talg på honom.

Men jag fick igen liksom nässelfeber af att läsa den, jag ville hällre ha en bok med många mord.

Lillamor, jag är als icke glad. För vet du hvad? Medan jag satt och läste i den, satt Harald vid fönstret med sin flöjt, och jag kunde märka, att han sneglade och sneglade bort till mig. Etteråt frågade han, om jag fann den tråkig eller om han finge läsa den en gång till för mig.

Jag är rädd för Harald.

Nu är han nere för att dricka te, jag ville ej. Jag önskar, att Harald vore en sådan en som björnen.

Lillamor Martha, jag skulle ha lust att springa min väg.

— — — —

Fredag.

Kära Lillamor, kära Lillamor Martha!

Farväl. Nu resa vi till Paris. *Jag — älskar — Harald — Harald — älskar mig.*

Nu
känner jag
till en
stor
och
ljuflig
hemlighet.

Din lycksaliga
Nina.

Handfästningen är sönderrifven. Harald må råda och regera öfver mig, och jag vill göra alt hvad han säger — nästan. Men i Paris vill jag likväl taga lektioner i dans.

härnäst skulle innehålla af hvad denne korrespondenternas furste lyckats uppsnappa. Sin största journalistiska seger vann han just vid detta tilltillet. Det var nämligen genom honom, som „Times“ var i stånd att i London meddela Berlinertraktaten samma dag, som den underskrefs i den tyska hufvudstaden.

1870-talet var Blowitz' glansperiod. Tilltagande ålder hindrade honom på sista tiden att med samma rastlösa ifver ägna sig åt sitt kall. Som nestorn bland Paris' tidningskorrespondenter intog han emellertid altjämt en inflytelserik ställning, och han höll ut i det längsta: då han helt nyligen officielt nedlade korrespondentens penna, fattades det blott några få dagar, tils han fylde 77 år. Vid sin afgång var han från sina parisiska kamraters sida föremål för stora ovationer.

Till sina politiska åsikter var Blowitz vankelmodig och ombytlig. Han var icke de fasta principernas man, utan en opportunist. Som kännare af det politiska intrigspelet bakom kulisserna och af diplomatiens innersta hemligheter, öfverträffades han emellertid af ingen samtida publicist.

— **Franska undervattenbåtens uppfinnare,** civilingeniör Goubet, har, såsom redan i korthet meddelats, aflidit i Paris. Goubet hade föga lycka med sin uppfinning. Han framträdde med den inför offentligheten år 1886, då dåvarande franske krigsministern, amirals Aube, utskrifvit två pristäflingar för undervattensbåtar. Han började försöken med sin Goubet I 1888 och fortsatte dem till 1893. Båten var 5 meter lång; skrofvet var gjutet af ett enda stycke. Dess totalvikt uppgick till knappt 1,500 kilogram. Två man utgjorde hela besättningen. Drifkraften var elektricitet. Båten skulle tjäna till att anbringa minor under fiendtliga fartyg och antända dem. Försöken omtalades välvilligt i många tidningar och bedömdes mykket gynnsamt af fackmän. Det oaktadt ansåg statens undersökningskommission båtens militäriska egenskaper vara otillfredsställande. I anledning häraf uppflammade förbittrade prässfejder mellan Goubets anhängare och motståndare. Samma öde drabbade äfven uppfinnarens båt n:r 2, som äfven kunde utslunga torpeder. Sålunda vann Goubet icke officielt erkännande i Frankrike, trots entusiastiskt understöd af ett stort antal tekniker, journalister och — ministrar. I fjol sålde han slutligen sin Goubet 2 till ett engelskt varf.

Kvinnans politiska rösträtt i Australien.

Förestående märklig valkampanj.

Ett af de mest intressanta konstitutionella experiment, som någonsin försökts under det engelska regeringssystemet, kommer, framhåller „Daily Chronicle“, att göras vid nästa val i det australiska förbundet, då nämligen äfven kvinnorna komma att utöfva sin rösträtt.

Kvinnans rösträtt har visserligen funnits i några amerikanska stater och i några australiska kolonier, men nu är det fråga om kvinnans rösträtt inom den australiska förbundsstaten („The Commonwealth of Australia“). „Den kommer nu“, säger den citerade tidningen, „att försökas för första gången i ett helt land med olika intressen, men likformigt till ras och karaktär och tillräckligt folkrikt för att gifva det resultat, som uppnår ett större värde, än som var möjligt med de mera socknenlika förhållandena under föregående experiment“.

Den australiska författningen är, framhålles det vidare, formad efter det engelska mönstret; omkr. 90 proc. af befolkningen är af brittisk börd eller härkomst. „Australien är nästan lika engelskt som England och mera engelskt än London“. Ungefär två miljoner människor äro röstberättigade vid de kommande valen, af dessa äro nästan hälften kvinnor. Det är den vidsträcktaste rösträtt inom det engelska väldet: hvarje bofast, till myndig ålder kommen person har en röst, oberoende af förmögenhet och andra kvalifikationer.

Huruvida kvinnorna komma att begagna sig af sin rösträtt, och om de komma att göra det på ett förståndigt sätt, är, säger „Daily Chronicle“, något som vi blott kunna gissa om. Men man kan därvid i någon mån sluta från erfarenheten i New Zeeland och Syd-Australien. I båda dessa kolonier deltaga kvinnorna i valen lika flitigt som männen, och resultatet var „hvarken revolutionärt eller reaktionärt“. I allmänhet tenderade de kvinnliga rösterna åt en avancerad liberalism, men då äfven männens röster gingo i samma riktning, så är det oriktigt att säga, att utgången skulle ha blifvit en annan, ifall kvinnorna icke deltagit.

I dessa fall var det dock mera eller mindre lokala frågor, som man röstade om. De nu stundande förbundsvalen äro däremot af nationell karaktär, och den utsträckning, hvari kvinnorna skola komma att deltaga, och den politiska riktning, som de skola komma att understödja, äro frågor, som man öfver hela världen med största intresse motser besvarade.

Småplock.

— **Napoleon I:s hushållsbok.** En sådan har upptäckts af Paristidningen Eclair. Den fördes af kocken Pieron, som var i Napoleons tjänst på S:t Helena från 1818 till 1821. Utgifterna kontrollerades af Montholon och granskades af kejsaren själf, som med sin nervösa handstil förvandlat mynten till francs och centimes. Utgifterna äro icke stora och maträtterna icke mykket komplicerade: ägg dufvor, höns — förnämligast ägg. Kejsaren var sjuk och behöfde enkel, lätt föda. Den 15 augusti är det hans födelsedag, men den firas utan all ståt. År 1819 har Montholon i marginalen på denna dag gjort anteckningen „kejsarens födelsedag“, och därför finner man en post på 5 pund för konstgjorda blommor. Fångens konstitution gör det nödvändigt att han sysselsätter sig med kroppsarbete. Ikländ en hvit rock och en bredbrättad hatt arbetar han i jorden ute i trägården. För detta ändamål behöfver han värktyg, som välla de största utgifterna under december månad. Det köpes då fyra vattenkannor, en trägårdssax, två hackor o. s. v. Under de sista åren af sitt lif led kejsaren så svårt af kroppsliga smärtor och äfven af hemlängtan, att han blef till ytterlighet retlig och nervös. Så t. ex. bröt han en gång i raseri sönder sin säng, och strax står det antecknadt i kockens hushållsbok en utgift för lagning af kejssarens säng. På den allra sista tiden finner man nästan endast utgifter för medicin.

— **En hårtäflan.** En täflan af munter art, som otvifvelaktigt hör hän under rubriken „etwas noch nie dagewesenes“ anordnades under den gångna julen at en mycket spridd engelsk veckotidskrift.

Redaktionen utsatte kontanta pris på 20—80 kr., som utbetalades till dem bland tidskriftens läsarinnor, som insände de längsta hårstråna, naturligtvis från sin egen hårprydnad. Hårsändningen skulle åtföljas af ett intyg, skrifvet af tre väninnor, samt dessutom af ett konterfej af den täflande damen med „utslaget hår“.

Omkring 500 brunetter, blondiner eller rödhåriga från England, Irland, Skottland, Kanada, Australien och Indien anmälde sig till täflingen. Första priset vans af mrs R. Rose från Bristol med ett hår på 183 cms längd. De andra 8 pristagarinnornas hår varierade mellan 119—153 cms längd.

En Coquelin-anekdot

Följande roliga anekdot om den berömde franska skådespelaren Coquelin berättas i engelska tidskriften „Annual“:

I sin ungdom var Coquelin mycket ärelysten, och han älskade framföralt sådana roller, i hvilka han kunde dö för sin konst inför en entusiastisk, applåderande publik.

En afton utförde han en af dessa roller på en teater i Boulogne. Han spelade briljant, och då han som död sjönk ned på scenen, belönades han af en stormande applåd. Med hans död började emellertid först hans kval, medan de hos vanliga människor, då upphöra. Applåderna hade i sin sömn stört en mygga, som nu slog sig ned på Coquelins ben och bearbetade det så, att skådespelaren antingen måste kli sig eller skrika.

Emellertid hade en annan skådespelare, som föreställde en general, att säga följande ord: „Se, så sorgligt kriget är. Helt nyss leide denne yngling, och nu är han död — orörlig för evigt. Blott ett undervärk kunde väcka honom till lif.“

Men myggan bet alt fortfarande, och Coquelin stod ej längre ut.

Han reste sig till publikens förvåning och dödade med flata handen den obehagliga insekten, hvarefter pseudo-generalen med stor sinnesnärvaro utbrast:

„Undret har skett!“

Pjäsens värkan var härmed naturligtvis förlorad, ty åskådarna skrattade så, att tårarna runno utför deras kinder.

Coquelins karriär hade då närapå fått ett förtidigt slut, men till lycka för den franska dramatiken förlät honom direktören.

Politiska nyheter.

Upproret i Marokko.

„Berliner Lokalanzeiger“ meddelar följande privattelegram från London den 12 dennes:

Från Marocko föreligga här högst betänkliga underrättelser. De flesta eller samtliga kristna hafva lämna Fez och öfriga platser i det inre och fly till kusten, ofta med lifsfara. I Fez hafva redan de gräsligaste våldsamheter mot judarna ägt rum, at hvilka 20 massakrerats.

Sultanen har med sin armé dragit till Fez och väntar rebellerna vid Selufloden. Rykten påstå, att han redan skulle vara besegrad. De europeiska beskickningarna anse ställningen för högst kritisk.

Ryska sändebudet i Tanger förklarade för „Morning Leaders“ korrespondent därstädes: Sultanens armé är fullständigt disciplinlös, opålitlig och illa beväpnad: däremot vore de uppro riskas trupper bättre organiserade och disciplinerade än man trott, och dessutom genom spanska och engelska smugglare förträffligt utrustade med vapen. Sultanen skulle sannolikt blifva besegrad.

Makterna, förklarade sändebudet vidare, kunde icke lugnt åse barbariet och anarkien och skulle därför tvingas till en intervention, hvarvid de så vidt som möjligt skulle respektera status quo. Deras första steg skulle sannolikt blifva beslagtagande af de marokkanska tullhusen längs kusten. Till en beväpnade intervention skulle de blott skrida i händelse af massaker, hvilket skulle hafva internationell fara till följd. Frankrike och Ryssland, mellan hvilka rådde full öfverensstämmelse, satte sitt förtroende till Spaniens vänskapliga tänkesätt. England hade genom sina försök att civilisera sultanen bestämdt förlorat sitt inflytande. Dessa försök hade varit ett stort misstag.

Om den uppfattning, som råder i Spanien, telegraferar „Berliner Lokalanzeigers“ korrespondent i Madrid den 12 jan.: Underrättelserna från Tanger lyda mycket betänkliga. Sultanens dröjsmål lär bero på fruktan att åter blifva slagen. Engelska sändebudet har gifvit vicekonsuln i Fez order, att alla engelska kvinnor genast skola lämna staden och att männen skola afvakta lämpligt ögonblick. Många af sultanens trupper affalla. Tetuan hotas af de uppro riska kabylerna. Guvernören begärde enträget vapen och ammunition. För några dagar sedan förklarade konseljpresidenten Silvela, att ingen soldat skulle rycka ut, om icke läget blefve allvarsammare; nu tydes den gifna ordern om förstärkningar till sydhamnarna så, att den spanska regeringen fått ogynnsamma underrättelser från Marokko.

„Il Liberal“ i Madrid skrifver, att man måste bereda sig på uppskakande händelser i Fez. Resultaten af de nu inträffade händelserna vore tillintetgörande af det engelska inflytandet på sultanen till förmån för det franska. Spanien vore en vän till Frankrike, men det måste förbereda sig på att fordra viktiga eftergifter för utvecklande af sin handel i Marokko.

Telegram ur senaste post.

Venezuela.

BERLIN, 19 jan. Till Lokal-Anzeiger telegraferas från London: Enligt telegram från Maracaibo har kommendanten på fortet S:t Carlos förklarat, att han blifvit angripen af tyska kanonbåten Panther, utan att dessförinnan något som hälst meddelande eller ultimatum till honom ingått. Tre af hans folk sårades. Under striden använde fortet fyra af sina kanoner.

CHARLESTON, 19 jan. Kryssaren Delphis med amerikanska sändebudet i Venezuela, Bowen, ombord har i dag hitkommit. Sändebudet väntas anlända till Washington i morgon.

Striden mot polackerne.

BERLIN, 19 jan. Under budgetbehandlingen i landdagens deputerade-kammare uttalade sig grefve von Bülow om den preussiska politiken i de östra provinserna. Det i våras framlagda programmet till främjande af tyskheten i de östra provinserna hade omedelbart satts i värket af regeringen. Han komme att fortsätta på den inslagna vägen, enär han vore öfvertygad, att konungariket Preussens integritet endast kunde upprätthållas på detta sätt.

Italienske konsuler.

BERLIN, 19 jan. Till Berliner Tageblatt meddelas från Rom, att italienska utrikesministern gifvit order om, att alla konsuler, som icke äro det italienska språket mäktige, skola ersättas af andra, som förstå italienska.

Marocko.

PARIS, 19 jan. Från Tanger telegraferas: Sultanens trupper ha i närheten af Hyainastammens område tillfogat pretendentens anhängare ett allvarsamt nederlag.

LONDON, 20 jan. Från Tanger telegraferas: Uppgiften om sammanstötningar i närheten af Fez har blifvit betydligt öfverdrifven. Sex af fiendens anförare blefvo i triumf förda till Fez, där de utställdes till offentlig beskådande. Två fångar släpades omkring på gatorna bundna vid hästsvansarna. Regeringens trupper plundrade och ödelade den 15 januari flere byar, som tillhörde västra delen af Hyntisinastammens område, och bemäktigade sig en mängd boskap. Engelske vicekonsuln i Fez blef natten till den 15 dennes på gatan öfverfallen med stenkastning af en pöbelhop, som dock genast anhölls och straffades.

Prässkritik i Sydstaterna.

COLUMBIA, 19 jan. Utgifvaren af tidningen The State, Gonzales, som den 15 januari af v. guvernören i Syd-Carolina sårades medelst ett skott i underlifvet, har aflidit.

Sträjkande skräddaregesäller.

WIEN, 19 jan. Omkring 2,900 skräddaregesäller ha i dag nedlagt arbetet. Framför en konfektionsaffär, där arbetet fortsattes, kom det till en demonstration. Polisen skingrade demonstranterne. Fyra medlemmar at sträjkkomitén, som försökte få gesällerne på en värkstad att nedlägga arbetet, ha anhållits och komma att åtalas.

Handel och sjöfart.

— **Stor fraktförtjänst.** En Gotlandsskonare lyckades så väl med sin segling i fjor, att egarne fått en vinstutdelning af 38 proc.

— **Det bästa sjöfolket.** Nästan uteslutande skandinaver skola utgöra besättningen på den snabbseglare, som nu håller på att byggas i Newyork för att nästa år försvara Amerikapokalen — ett erkännande, att de skandinaviske sjömännen stå främst bland alla nationer.

Notiser för sjöfarande.

— **Ändrad mistsignalering å Norrskärs fyr. Bottniska viken.** Lotsstyrelsen kungör, att i Bottniska viken och Norra Qvarken å Qvarkens (Norrskär) fyr mistsignalering under tjocka värkställes medels aflyrande af en dynamitbomb hvar 15 minut. Någon klockringning värkställes däremot icke vidare.

Skeppsnyheter.

— ***Hangö,*** 21 jan. (Ur Hbl.) Tyska ångaren Hudiksvall hitkom i dag f. m. från Hamburg med full last af styckegods och tyska ångaren Planet afgick på förmiddagen tom till Königsberg för att ytterligare hithämta last af spannmål. Arcturus afgick kl. half 8 e. m. till Köpenhamn och Hull med 440 tons last, däribland 1,393 drittlar smör, 15 klasspassagerare och 281 emigranter. Oihonna afgick kl. 6 e. m. till Reval med transitolast från Stockholm. Sampo hitkom half 6 på eftermiddagen från Helsingfors.

— ***Helsingfors,*** 22 jan. (Ur Hbl.) Ångaren ***Oihonna*** afgick från Stockholm tisdag afton kl. 6 med 24 passagerare och anlände till Hangö i går morse kl. half 11, således efter 16 ½ timmars resa. — Ångaren ***Wellamo*** afgick från Hangö i går morse kl. half 3 med 45 passagerare och anlände till Stockholm kl. 5 e. m., således efter endast 14 ½ timmars resa.

— ***Hamburg.*** 17 jan. För skeppet ***Finland,*** som d. 14 d:s anlände t. Cherbourg fr. Pensacola efter 66 dagars resa, hade för dess framkomst på den engelska assuransmarknaden erlagts 15 G. % i reassuranspremier.

Skeppslista.

Hoppet, af Åbo, Malmstén, afg. 31 dec. fr. Barbados t. Hayti.

Hermes, ång. af Helsingfors, Skog, afg. 12 jan. fr. Pomaron t. Antwerpen.

Auktion.

Pantlåneauktion

förrättas uti nya auktionskammaren, Puolalagatan 5 **torsdagen den 29** och **fredagen den 30 januari från kl. 4 eft. m.** hvarvid försäljes förfallna panter, inlämnade från den 23 nyssvikne juni till den 6 juli.

Åbo, den 22 jan. 1903.

402 **Karl G. Lindström.**

Till salu.

Goda

Päron, Äppel, Vindrufvor,

hos

Oscar Grotell.

Ett parti godt

Kaffe

som kostat 2 mk kgr. till 1:70 kgr.

Oscar Grotell,

Slottsgatan N:r 35. 386

Vackra, härdade Haapavesi

Skidor!!!

Pma	10	fots	13	mk paret.
„	9	„	12	„ „
Ex:ma	10	„	14	„ „
„	9	„	13	„ „

J. A. Rehnström,

405(Louhi.1.15) Uleåborg

Utbjudes hyra.

A. U. 4 ggr, 2 d. mell. 8 r.

Uthyres från 1 juni 1903

5 rum, tambur, domestikrum och **kök,** Brahegatan 1 B.

403 **K. E. Blomberg.**

Tvänne rum

med skild ingång i Verdandis hus uthyres från den 1 juni d. å. Närmare med

Carl Wilh. Holm,

376 Slottsgatan 10.

373 **Kontorslokal,**

med utgång åt gata, bestående af två rum och kök, ifrån den 1 juni, äfvensom en **större sal** och **två rum,** hvaraf det ena med hällkakelugn, båda lokalerna med nödiga uthus, vagnslider och stall kan äfven erhållas, hos **G. W. Carén.**

Från 1 juni

En lokal om **2 rum, tambur** och **kök, 3 rum, tambur** och **kök.**

Lilla Tavastgatan 12 A.

401 **I. Fougstedt.**

Kunna beses från 11—1 f. m.

Från 1 juni:

6 rum, tambur och kök,

Stora Tavastgatan 6.

Rummen kunna beses 1—2 p. d.

395 (U.A.1.6)

Önskas låna.

400 mark

önskas låna mot 8 % ränta och säker borgen. Svar inom denna veckas förlopp till U. A:s kontor under märket **„400“.**

399 (U.A 1.6)

Diverse.

F. B. K.

Samkväm

om lördag kl. ½8 e. m.

Obs.! Nummerbrickorna bäras synliga.

Daglista.

I dag, fredag.

Kl. 10—1 p. d. och 4—6 e. m. Uppbörd af 1902 års kronomedel och personella fattigafgift värkställes i drätselkontoret med 8:e stadsdelen.

Kl. 11—2 p. d. Uppbörd af medlemsafgifterna för första halfåret till Handelsbiträdenas pensionsförening värkställes hos hr Artur Wilén, Multavierugatan 6.

Kl. 12 p. d. Inställelse i handl. Joh. Wilh. Grönroos' konkurs.

Kl. 5 e. m. Drätselkammaren sammanträder i drätselvärkets lokal, Stora Tavastgat. 15.

Kl. 5—6 e. m. Stadsfullmäktigen kansli i stadshuset hålles öppet.

Kl. ½8 e. m. Svenska inhemska teatern: „Det stora ljuset“.

Kl. ½8 e. m. S. B. V. sammanträda.

I morgon, lördag.

Kl. 10—1 p. d. och 4—6 e. m. Uppbörd af 1902 års kronomedel och personella fattigafgift värkställes i drätselkontoret med 9:e stadsd., f. Norra och Kyrkokvarteren, Runsala ö, Beckholmen och stadens utmark.

Kl. 11—2 p. d. Uppbörd af medlemsafgifterna för första halfåret till Handelsbiträdenas pensionsförening värkställes hos hr Artur Wilén, Multavierugatan 6.

Kl. 12 p. d. Inställelse i firman Thilda Wiklunds konkurs.

Kl. 4—6 e. m. Lifränteanstaltens kontor, Eriksgatan 13, hålles öppet. På samma tid utbetalas vid årets början förfallna lifräntor äfvensom emottages insatser och fyllnadsbetalningar.

Kl. 5 e. m. Nya Bryggeri aktiebolagets ordinarie bolagsstämma i bolagets lokal.

Kl. 5 e. m. Aktiebolaget Kingelin & Co:s ordinarie bolagsstämma å bolagets bryggerikontor.

Kl. ½8 e. m. Dramatisk-musikalisk soiré i testern.

Alla dagar.

Kl. 8 f. m.—12 på natten. Telegrafkontoret Ryska kyrkogatan 25, hålles öppet.

Kl. 11—12 p. d. och 4—5 e. m. tillåtes det å länesjukhuset vid Tavasttull intagne sjuke att mottaga besök af anhöriga.

Kl. 12 p. d. gör läkaren sin rond på länelasarettet, hvarför patienter, hvilka anmälas till intagning, då kunna räkna på säkrare besked än vid andra tider. — Sjuke intagas i sjukhuset kl. 12—1 på dagen. Endast svårare olycksfall andra tider af dygnet.

Kl. 2—3 e. m. Sjukhusläkaren anträffas å kommunala sjukhuset. Besök hos sjuke tillåtas kl. 11—12 f. m. och 5—6 e. m.

Ackuschörskor:

Ahlqvist, Ida, stadsackuschörska. Västerlånggatan 18.
Alve, Elina. Fredsgatan 4.
Boström, Amanda. Henriksgatan 3.
Bruse, Hulda. Kaskisgatan 10.
Carlsson, Emilia. Handtvärkaregatan 6.
Edström, Matilda. Stora Tavastgatan 3.
Gröhn, Amanda, stadsackuschörska. Klostergatan 8.
Grönfors, M. Slottsgatan 61.
Kajetskij, Olga. Lasarettsgatan 20.
Keihänen, Adèle. Stora Tavastgatan 20 A. Telef. 210.
Levison, Edith. Nylandsgatan 1. Telef. 395.
Lindgren, Sofia. Österlånggatan 39.
Menander, Aina Alexandra. Handtvärkaregatan 16.
Nordström, Sofia, Österlånggatan 44.
Nyblom, Alexandra. Lasarettsgatan 5.
Rask, Ida. Allégatan 7 B.
Rosenlund, Zaida. Eriksgatan 28.
Sevón, Carolina. Klostergatan 179 B.
Sirén, Alexandra. Trägårdsgatan 11.
Sjöblom, Sofia. Birgersgatan 14 B.
Strömfors, Eufemia. Smedsgatan 9 A.
Tefke, Dagmar. Humlegårdsgatan 9 B.
Teir, Adelina. Bärggatan 6.
Westerberg, Hanna. Östra Strandgatan 8.
Willberg, Josefine. Nylandsgatan 18.

Annonserade ångbåtsturer.

Lördagen den 24 jan.

Till Stockholm via Mariehamn, BORE II kl. 11 e. m.
Till Lübeck, RURIK kl. 11 e. m.

Bantågen.

Siffrorna inom parentes angifva tågens resp. ankomst- och afgångstider.

Bantåg afgå:

Godståg kl. 6,25 f. m. [medför icke passagerare].

Blandadt tåg kl. 6,10 f. m. till Forssa [11,09 f. m.], Toijala [11,45 f. m.], Tammerfors [1,09 e. m.], Björneborg [6,40 e. m.], Raumo [7,32 e. m.], Wasa [12,15 p. n.] och Jyväskylä [8,52 e. m.]

Lokaltåg kl. 9,50 f. m. till Salo [11,20 f. m.]

Posttåg kl. 10,30 f. m. till Forssa [2,55 e. m.], Toijala [2,10 e. m.], Tammerfors [4,16 e. m.], Helsingfors [6,30 e. m.] och Kotka [10,40 e. m.]

Posttåg kl. 1,00 e. m. till Salo [2,30 e. m.], Karis [4,30 e. m.] och Helsingfors [9,25 e. m.]

Posttåg kl. 2,25 e. m. till Toijala [5,49 e. m.], Tammerfors [7,38 e. m.], Björneborg [12,45 p. n.], Borgå [10,45 e. m.] och Helsingfors [10,00 e. m.]

Posttåg kl. 4,25 e. m. till Forssa [9,20 e. m.], Toijala [7,50 e. m.], Tammerfors [11,59 f. m.], Jyväskylä [8,29 f. m.], Wasa [11,22 e. m.], Jakobstad [1,05 e. m.], Gamlakarleby [1,39 e. m.], Brahestad [7,40 e. m.], Uleåborg [8,06 e. m.], Lovisa [10,29 f. m.], Fredrikshamn [8,00 f. m.], S:t Michel [6,16 f. m.], Kuopio [12,09 e. m.], Iisalmi [3,23 e. m.], Willmanstrand [4,50 f. m.], Wiborg [5,01 f. m.], Sordavala [1,44 e. m.], Joensuu [6,45 e. m.] och S:t Petersburg [9,40 f. m.]

Posttåg kl. 4,35 e. m. till Salo [6,05 e. m.] Karis, [7,47 e. m.], Ekenäs [8,23 e. m.] och Hangö [9,15 e. m.]

Blandadt tåg kl. 6,10 e. m. till Salo [9,00 e. m.] och Karis [7,39 f. m.]

Bantåg ankomma:

Blandadt tåg kl. 9,00 f. m. från Salo [6,10 f. m.]

Blandadt tåg kl. 9,30 f. m. från Humppila [5,40 f. m.]

Posttåg kl. 11,20 f. m. från Hangö [6,30 f. m.], Ekenäs [7,24 f. m.], Karis [8,02 f. m.] och Salo [9,50 f. m.]

Posttåg kl. 11,31 f. m. från S:t Petersburg [6,30 e. m.], Viborg [10,00 e. m.], Joensuu [6,50 f. m.], Sordavala [11,56 f. m.], Willmanstrand [10,40 e. m.], Iisalmi [12,10 e. m.], Kuopio [3,35 e. m.], S:t Michel [9,27 e. m.], Kotka [8,15 e. m.], Fredrikshamn [8,14 e. m.], Lovisa [2,30 e. m.], Uleåborg 10,00 f. m.], Brahestad [10,00 f. m.], Gamlakarleby [4,32 e. m.], Jakobstad [4,55 e. m.], Wasa [7,20 e. m.], Tammerfors [6,45 f. m.], Toijala [8,02 f. m.] och Forssa [7,25 f. m.]

Godståg kl. 3,40 e. m. [medför icke passagerare].

Posttåg kl. 3,58 e. m. från Helsingfors [7,30 f. m.], Borgå [6,15 f. m.], Tammerfors [10,15 f. m.], Toijala [12,20 e. m.] och Forssa [11,43 f. m.]

Posttåg kl. 5,27 e. m. från Helsingfors [9,00 f. m.], Karis [1,55 e. m.] och Salo [3,55 e. m.]

Lokaltåg kl. 8,15 e. m. från Salo [6,45 e. m.]

Posttåg kl. 10,22 e. m. från Helsingfors [2,30 e. m.], Borgå [1,20 e. m.], Lovisa [5,11 f. m.], Wasa [6,00 f. m.], Jyväskylä [9,10 f. m.], Björneborg [11,24 f. m.], Raumo [10,23 f. m.], Tammerfors [4,55 e. m.], Toijala [8,47 e. m.] och Forssa [5,10 e. m.]

Fraktgods afsedt att befordras å Åbo—Karisbanan bör vara inlämnadt före kl. 11 f. m.

Ilgods afsedt att afsändas med posttågen bör vara inlämnadt senast 1 timme före tågens afgång.

Paketer afsedda att afgå med posttågen böra inlämnas senast en half timme före tågens afgång.

Fraktgods afsedt att afgå med godståget bör vara inlämnadt före kl. 1 e. m. föregående dag.

Godsexpeditionerna öppenhållas alla sökkendagar från kl. 8 f. m till 6 e. m. Sön- och hälgdagar är godsexpeditionen tillgänglig från kl. 8—9 f. m., då endast snar förskämning underkastadt gods mottages.

Pakettexpeditionen öppenhålles alla sökkendagar från kl. 8 f. m. till 6 e. m. Sön- och hälgdagar är kontoret tillgängligt från kl. 8—9 f. m., då endast snar förskämning underkastadt gods mottages.

Efterkrafsmedel utbetalas tisdagar, onsdagar, fredagar och lördagar kl. 12—2 e. m.

Åbo Tidnings Tryckeri-Aktiebolag 1903.

66

12 maj 1891.

Kära moder!

Kasper säger, att vi kanske skola flytta bort och bosätta oss i en stad, där han kan få större praktik.

Det är mest för min skull, emedan jag ej trifves riktigt bra härute, och helt visst också därför, att de små barnen dogo. Han säger, att när vi flyttat till en stad, upphör jag nog att hosta och blir helt glad igen.

På visst sätt längtar jag mycket efter människor, men å en annan sida tror jag, att jag icke mera passar bland dem. De två år jag lefvat här, hafva varit som en enda lång dag och en enda lång natt och intet annat.

Kommer mor ihåg sagan om flickan, som gick in i bärget en enda dag, och när hon kom ut, hade hundra år förgått, och ingen kände henne mera.

Det är något med ljungen och himlen här, som gör, att man upphör att tala synnerligt mycket, och tankarna blifva rätt långsamma. Det går ofta en hel vecka utan att vi nästan als talas vid, och Kasper är likväl icke vred, vi hafva blott ingenting att tala om, och därför skrifver jag också så sällan till mor.

Oline vill bestämdt icke med till staden, och hvarje gång jag talar med henne därom, springer hon in på sitt rum och kastar sig på knä och gråter, eller också lutar hon sig ned öfver brunnen och gör mig så rädd.

Tycker icke mor, att en brunn är mycket vackrare än en vattenpost? Jag var en gång så oförståndig att begagna den som leksak och vefvade upp ämbaret och tömde det igen till ingen nytta, men det fick jag icke, ty det slet ju på tåget. Men när himlen speglar sig därnere, är det som om det vore en stor, djup sjö, mycket vackrare än en riktig sjö. Ett par grodor bo därnere, och dem få vi ibland upp med vattnet, men Oline sätter dem tillbaka igen. Hon säger att de göra vattnet godt.

Man blir så underlig af att se länge ned i en brunn, där är så lugnt och vänligt och mjukt, och man tänker als icke på att vattnet är kallt.

Förleden dag var Oline så bedröfvad, för slaktarens

67

hustru, den fordna änkan, hade skämtat med henne och sagt, att hon aldrig kunde komma att få höra änglarnas sång, emedan hon var döf och att vår Herre icke förstod fingerspråk, som var något, hvilket människorna allena funnit på.

Och om det var sant, ville Oline aldrig dö, änskönt hon gladt sig åt att få komma till himlen. Och vet mor huru hon tror, att det blir däruppe? Hon tror, att hon får ett litet rödt hus med en soffa och en bibel med silfverspännen och en svan utanför i en liten sjö. När man är döfstum går man ju och tänker allena. Och så trodde hon, att man hvarje dag flög en tur i luften, emedan änglarna hafva vingar. Jag finner det syndigt af slaktarhustrun att skämta med henne.

Kasper vill egentligen hälst, att Oline stannar här, ty han ser ogärna att huset står alldeles obebodt, och vi skola nog med tiden tillbaka hit igen. Kasper är mycket borta nuförtiden, han far med formannen till Skjernaa för att fiska. Jag var med en dag, och där funnos stora, stora gröna ängar fulla med primula officinalis och gåsörter, men jag kunde icke uthärda att se fiskarne dragas upp med krok i halsen. Och dem skulle vi äta, men då blef jag sjuk.

Ibland kan jag liksom känna luften tynga på mitt hufvud, och jag önskar, att det vore ännu högre upp till himlen, men det är endast inbillning.

I fjol gick jag långt omkring på heden för att leta efter hallon och fågelägg, och ibland gick jag långt in i landet för att se människor och hundar och hus. Utanför husen hängde långa rader med hvit klippfisk liksom kläder på streck, men folket var så ovänligt. Då gick jag också och väntade på det andra lilla barnet och trodde att det nog skulle få lefva och tänkte på alla de ställen där vi skulle leka tillsammans, när det blef stort.

Men i år är jag så gammal och trött, och har mest lust att sitta och se på mina händer.

Uppe vid hafvet går en gammal man, hans rygg är dubbelviken, och händerna nå nästan till marken. Han går med två käppar för att icke falla, och han har en tiggarpåse kring halsen, och han suckar hela tiden. Han går alltid långs